

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ : ΛΑΛΑΣ ΕΛΕΘΕΡΙΟΣ & ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΑΝΔΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ – ΜΑΪΟΣ 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η πτυχιακή εργασία που ακολουθεί είναι ιδιαίτερα αφιερωμένη στις οικογένειές μας που μας στήριξε, μας ανέχτηκε και μας βοήθησε σε όλη την διάρκεια της πραγματοποίησής της. Ιδιαίτερα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέπων καθηγητή μας κο. Ανδριακόπουλο Παναγιώτη που μας στήριξε και μας βοήθησε με εξαιρετική συνέπεια και κατανόηση.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παρά τα αλματώδη βήματα προόδου που πραγματοποίησε ο άνθρωπος σε επιστημονικό και τεχνολογικό επίπεδο και δεδομένων των κατακτήσεων σε κοινωνικοπολιτικό τομέα, εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ταλανίζεται από φαινόμενα οικονομικών προβλημάτων. Ένα από αυτά είναι ο κλάδος των επιχειρήσεων που μαστίζει τους κόλπους της νεολαίας με δυσμενείς επιπτώσεις τόσο για το ίδιο το άτομο όσο και για το κοινωνικό σύνολο. Για την προσπέλαση, λοιπόν, του προβλήματος αυτού επιβάλλεται η αναζήτηση των αιτιών που οδηγούν στη συχνότητα κατάρρευσης μίας επιχείρησης καθώς και στην εύρεση τρόπων για την μείωση ακόμα και για την απόλυτη του.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θέμα της παρακάτω εργασίας είναι η παρουσίαση των μορφών χρηματοδότησης και του τρόπου λειτουργίας των Ελληνικών τραπεζών σχετικά με την παροχή πιστώσεων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παρουσιάζονται θέματα όπως η παρούσα εικόνα της Ελληνικής Οικονομίας μέσα από την ιστορία της και την κρίση χρέους, ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και οι μορφές με τις οποίες μπορούν να ιδρυθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην χώρα μας. Αναλύονται τα βασικά είδη και οι μορφές χρηματοδότησης που προσφέρει το Ελληνικό σύστημα προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και ο τρόπος αξιολόγησης της θέσης μίας επιχείρησης.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	5
Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	5
1. Η ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	5
2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΗΜΕΡΑ.....	9
3. Η ΚΡΙΣΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 2010	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	11
ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	13
ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ, ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	18
Μορφές Χρηματοπιστωτικού Συστήματος.....	18
Γενικά.....	18
Σπουδαιότητα και λειτουργίες	19
Μορφές Χρηματοδότησης.....	20
Χρηματοπιστωτικές Αγορές.....	22
Χρηματοπιστωτικά Προϊόντα	23
Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	28
Ιστορική αναδρομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος	31
Χαρακτηριστικά του ελληνικού Τραπεζικού συστήματος	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	35
ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	35
Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.....	35
Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις	35
Ανάλυση Αριθμοδεικτών.....	36
Καταστάσεις ταμειακών ροών.....	37
Ανάλυση κεφαλαίου κίνησης	38

Πιστωτικός κίνδυνος	39
Επιτροπή Βασιλείας	40
Πιστωτικός Κίνδυνος και Τράπεζες	40
Τρόποι αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων	43
Επίλογος	46
Βιβλιογραφία	47

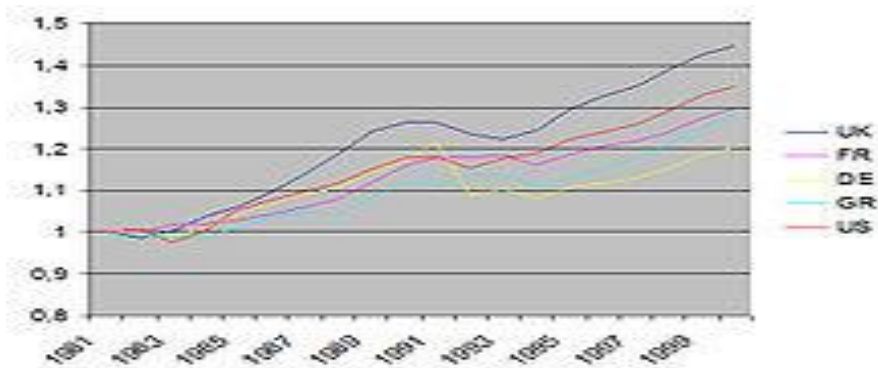
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1.Η ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Αύξηση ΑΕΠ 1950-1980, διάφορες χώρες. Πηγή: Penn World Tables

Αύξηση ΑΕΠ 1980-2000. Πηγή: Penn World Tables

Η ελληνική οικονομία είχε εντυπωσιακούς ρυθμούς ανόδου μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο, κατά κύριο λόγο όμως επειδή ξεκινούσε από πολύ χαμηλή βάση. Η συνεχής σύγκλιση με τις αναπτυγμένες δυτικές χώρες διακόπηκε απότομα το 1973 λόγω της πρώτης μεγάλης πετρελαϊκής κρίσης, κάτι που συνετέλεσε και στην πτώση της χούντας.

Ακόμη χειρότερη έγινε η κατάσταση το 1979, με το ξέσπασμα της δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης.

Την 1 Ιανουαρίου 2002 η Ελλάδα, και οι άλλες έντεκα τότε χώρες της ευρωζώνης απέκτησαν κοινό νόμισμα, το ευρώ. Η ένταξης της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ έγινε το 2001 μετά την επιτυχή πορεία σύγκλισης των δημοσιονομικών μεγεθών και την ικανοποίηση κατά τη διάρκεια του 2000 των (τεσσάρων από τα πέντε) κριτηρίων της συνθήκης του Μάαστριχτ (πληθωρισμός, έλλειμμα γενικής κυβέρνησης, δημόσιο χρέος, μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών, μακροπρόθεσμο επιτόκιο δανεισμού). Το ακαθάριστο προϊόν συνέχισε να αυξάνεται με ρυθμούς άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου εν μέρει λόγω των επενδύσεων σε υποδομές σχετιζόμενες με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά και λόγω της ευκολίας πρόσβασης σε πιστώσεις για καταναλωτικές δαπάνες. Ωστόσο η Ελλάδα από το 2001 έως και το 2005 βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο για έλλειμμα κάτω από 3% του Συμφώνου Σταθερότητας (το οποίο έχει σκοπό να διασφαλίζει ότι τα κράτη μετά την ένταξη στην ευρωζώνη και την ικανοποίηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ, συνεχίζουν να τα τηρούν).

Από τα τέλη του 2009 και αρχές 2010, εξαιτίας συνδυασμού διεθνών (οικονομική κρίση) και τοπικών (ανεξέλεγκτες δαπάνες κατά την περίοδο μέχρι τις εκλογές του 2009) παραγόντων η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δημόσιο έλλειμμα, Πληθωρισμός, ΑΕΠ και σχέση χρέους-ΑΕΠ (2005–2014)
 Από το άρθρο αγγλικής Βικιπαίδειας, Πηγές: Eurostat και Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Δημοσιονομικά:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Δημόσια έσοδα (% του ΑΕΠ)	39.0	39.2	40.7	40.7	38.3	40.6	42.3	43.9	44.1	43.5
Δημόσια έξοδα ³ (% του ΑΕΠ)	44.4	45.0	47.2	50.5	54.0	51.3	51.7	50.7	49.6	48.1
Έλλειμμα προϋπολογισμού ¹ (% του ΑΕΠ)	5.5	5.7	6.5	9.8	15.6	10.7	9.4	6.8	5.5	4.6
Πληθωρισμός (ετήσια %)	3.5	3.3	3.0	4.2	1.3	4.7	3.1	1.1	-0.8	-0.4
Αύξηση ΑΕΠ (%)	2.3	5.5	3.5	-0.2	-3.1	-4.9	-7.1	-6.0	-4.2	0.6
Δημόσιο χρέος (δισ €)	195.4	224.2	239.3	263.3	299.7	329.5	355.7	344.6	347.6	349.3
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ €)	193.0	208.6	223.2	233.2	231.1	222.2	208.5	195.0	184.5	185.0
Αναλογία χρέους προς ΑΕΠ (%)	101.2	107.5	107.2	112.9	129.7	148.3	170.6	176.7	188.4	188.9

Σημειώσεις: Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής 19 Οκτ. 2012, Προβλέπεται το Νοέμβριο 2012, Υπολογισμένο με τη μέθοδο EDP

ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- Γεωργία
- Υπουργείο Οικονομικών (Ελλάδα)
- Τράπεζα της Ελλάδος
- Επιχειρήσεις
- Ναυτιλία
- Χρηματιστήριο
- Τουρισμός

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- Πολιτισμός
- Εκπαίδευση
- Γεωγραφία
- Ιστορία
- Πολιτική

2.Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Η Ελλάδα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα, με ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και "πολύ υψηλό" Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης, όπου κατατάσσεται 22^η στον κόσμο το 2010 και 22^η στον δείκτη του The Economist του 2005 για την ποιότητα ζωής παγκοσμίως. Με βάση τα στοιχεία της Eurostat το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν ίσο με το 94% του μέσου όρου της ΕΕ το 2008. Οι κύριοι μεγάλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων και η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου, η μεταλλευτική και οι μονάδες διύλισης πετρελαίου. Η μεγέθυνση του ΑΕΠ της Ελλάδος είναι επίσης, κατά μέσον όρο, από το 1990 υψηλότερη από αυτόν του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, περιλαμβανομένων και της αύξησης των επιπέδων της ανεργίας, την γραφειοκρατία και την διαφθορά.

Το 2009, η Ελλάδα είχε την δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη στην ΕΕ σύμφωνα με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας (μετά την Πολωνία), ενώ κατατάσσεται 81^η παγκοσμίως. Η χώρα υποφέρει από υψηλά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς και χαμηλή ανταγωνιστικότητα συγκριτικά με τους Ευρωπαίους εταίρους της. Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας γύρισε σε αρνητικό πρόσημο το 2009, για πρώτη φορά από το 1993. Μια ένδειξη της τάσης υπερχρέωσης τα περασμένα χρόνια είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία δηλαδή μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2007.

Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων (ανεξέλεγκτης σπατάλης λίγο πριν τις εκλογές του Οκτωβρίου 2009), η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την πιο σοβαρή της κρίση από το 1993, με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα (αν και κοντά σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου) καθώς και το δεύτερο υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 15,4% του ΑΕΠ. Αυτό, και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους (στο 127,1% του ΑΕΠ το 2009) οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Το εργατικό δυναμικό της Ελλάδος φτάνει συνολικά τα 4,9 εκατομμύρια και είναι το δεύτερο πιο σκληρά εργαζόμενο ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, μετά την Νότιο Κορέα. Το Κέντρο Ανάπτυξης του Γκρόνιγκεν δημοσίευσε μια έρευνα που αποκάλυπτε ότι μεταξύ του 1995 και του 2005, η Ελλάδα ήταν η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό ωρών εργασίας ανά εργαζόμενο ανάμεσα στα Ευρωπαϊκά έθνη. Οι Έλληνες εργάστηκαν κατά μέσον όρο 1.900 ώρες ανά έτος, ακολουθούμενοι από τους Ισπανούς (με μέσο όρο 1.800 ώρες ανά έτος).

3.Η ΚΡΙΣΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ 2010

Κατά τις πρώτες εβδομάδες του 2010 παρατηρήθηκε μια ανανεωμένη ανησυχία για το υπερβάλλον δημόσιο χρέος. Κάποιες Ευρωπαϊκές δεξαμενές σκέψης (think-tanks) στο Οικονομικό Συμβούλιο Καναδά-Ευρώπης ισχυρίστηκαν ότι η δυσχερής θέση μερικών χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην οποία περιήλθαν σήμερα είναι το αποτέλεσμα μιας δεκαετίας Κεϊνσιανών πολιτικών δανεισμού που επιδίωξαν τοπικοί διαμορφωτές της πολιτικής από κοινού με αυτάρεσκους κεντρικούς τραπεζίτες της ΕΕ. Πολλοί οικονομολόγοι έχουν προτείνει την επιβολή μιας δέσμης από διορθωτικές πολιτικές για να ελέγξουν το δημόσιο χρέος, όπως την επιβολή δραστικών περιοριστικών μέτρων και ουσιαστικά υψηλότερους φόρους. Μερικοί υψηλόβαθμοι Γερμανοί πολιτικοί αξιωματούχοι έφτασαν έως το σημείο να πουν ότι τα επείγοντα μέτρα θα έπρεπε να επιφέρουν σκληρές ποινές στις χώρες που λαμβάνουν την Κοινοτική βοήθεια, όπως η Ελλάδα και η Ιρλανδία. Εντούτοις, τέτοια σχέδια έχουν περιγραφεί ως απαράδεκτες παραβιάσεις της εθνικής κυριαρχίας των κρατών μελών της ευρωζώνης και απορρίφθηκαν από χώρες στυλοβάτες της ΕΕ όπως η Γαλλία. Επίσης, ασκήθηκε σκληρή κριτική ενάντια στους κερδοσκόπους για χειραγώγηση των αγορών: η Άνγκελα Μέρκελ έχει δηλώσει ότι "οργανισμοί που στηρίχθηκαν με δημόσια κεφάλαια εκμεταλλεύονται την δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα και αλλού". Τον Μάιο του 2010 υπογράφηκε Μνημόνιο με το ΔΝΤ την ΕΕ και την ΕΚΤ ώστε να καλυφθεί η δανειακή ανάγκη της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιχείρηση λέγεται ο ακριβής καθορισμός της οικονομικής έννοιας της παραγωγής. Οι απόψεις των οικονομολόγων μάλλον συγκρούονται. Σαν κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας επιχείρησης, άλλοι προτείνουν τη συγκέντρωση των παραγωγικών μέσων και την τεχνο-παραγωγική διαρρύθμιση αυτών, και άλλοι την αναδοχή του κινδύνου. Άλλοι το μέγεθος και την έκταση των εργασιών, άλλοι το οικονομικό κίνητρο, ενώ κάποιοι άλλοι ακόμη, προσθέτουν ως απαραίτητους όρους την παραγωγή για άγνωστους καταναλωτές και την αυτοτέλειά της. Με βάση όλα τα προηγούμενα προκύπτει ο ακόλουθος ορισμός, που φέρεται πλέον σήμερα ως ο ευρύτερα αποδεκτός. Επιχείρηση χαρακτηρίζεται η ποριστική οικονομική μονάδα που αποτελεί αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών και διαχείρισης συναλλαγών με τις οποίες και επιδιώκει το μέγιστο δυνατό κέρδος. Το δε κέρδος κατά κανόνα θα πρέπει να υπερβαίνει την αντίστοιχη συνήθη αμοιβή (ως αντιμισθία) της διοικητικής ή εκτελεστικής εργασίας που επιτελείται σ' αυτήν.

Έτσι με τον παραπάνω ορισμό δίδεται σαφώς ως κύριο κριτήριο το κέρδος, δια του οποίου και ξεχωρίζει από κάποια άλλη οικονομική μονάδα, αφού όλα τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά είναι κοινά και αφηρημένα, με συνέπεια να μη λαμβάνονται ως κριτήρια διάκρισης μεταξύ των δύο εννοιών.

Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας επιχείρησης, που αποτελούν και τις αναγκαίες προϋποθέσεις, είναι τα ακόλουθα:

- Οικονομική μονάδα που να προϋποθέτει μόνιμο συνδυασμό συντελεστών παραγωγής.
- Οικονομική μονάδα αυτοτελής.
- Η παραγωγή της να απευθύνεται σε άγνωστο καταναλωτικό κοινό, και τέλος
- Να μην είναι πρωτογενής, αλλά να διαμορφώνεται σε ορισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον χαρακτηριζόμενο τόσο εις χρήμα αποτίμηση, όσο και στην επιδίωξη κέρδους.

Γενικά οι επιχειρήσεις διακρίνονται ανάλογα εκ του αντικειμένου της δράσης τους, του ιδιοκτησιακού επιχειρηματικού κεφαλαίου, εκ της νομικής μορφής τους και κατά μέγεθος:

- Επιχειρήσεις εξ αντικειμένου δράσης
- Επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής.
- Επιχειρήσεις παραγωγής ή μεταποίησης ή μετασχηματισμού. Στη κατηγορία αυτή εντάσσονται όλες οι Βιομηχανίες και Βιοτεχνίες.

- Επιχειρήσεις γενικού εμπορίου, ή εμπορικές.
- Επιχειρήσεις ασφαλιστικές.
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.
- Τραπεζικές επιχειρήσεις.
- Επιχειρήσεις μεταφορών, που διακρίνονται σε χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριες.

Επιχειρήσεις εκ του φορέα τους :

- Ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Δημόσιες επιχειρήσεις
- Μικτές επιχειρήσεις

Νομικές μορφές επιχειρήσεων :

- Ατομικές
- Εταιρικές
- Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)
- Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)
- Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)
- Ανώνυμη ναυτιλιακή εταιρεία (Α.Ν.Ε.)
- Συνεταιρισμός
- Συμπλοιοκτησία

Επιχειρήσεις κατά μέγεθος :

- Μικρές επιχειρήσεις
- Μεσαίες επιχειρήσεις
- Μεγάλες επιχειρήσεις
- Επιχειρήσεις κολοσσοί

Πλέον αναφέρονται και οι "μικρομεσαίες επιχειρήσεις" (ΜΜΕ), όχι τόσο ως ενδιάμεση κατηγορία των δύο πρώτων, αλλά αθροιστικά αυτών, για λόγους πολιτικής ανάπτυξης και ένταξής τους σε προγράμματα επιχορηγήσεων.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Σήμερα μια επιχείρηση αποτελεί ένα νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στο κοινωνικό σύνολο με ένα σύνολο πόρων τόσο έμψυχων όσο και άψυχων. Κύριος στόχος της είναι η επίτευξη κέρδους (κερδοφορίας). Η κερδοφορία αυτή αποδίδεται σε χρηματικές μονάδες. Οι έμψυχοι πόροι της επιχείρησης είναι το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης, δηλαδή το σύνολο των εργαζομένων σ' αυτή (εργάτες, υπάλληλοι και στελέχη). Όσον αφορά τους άψυχους πόρους, αυτοί συνίστανται στις εγκαταστάσεις (εργοστάσια, καταστήματα, γραφεία, αποθήκες κ.α.), τον πάσης φύσης εξοπλισμό (μηχανικό, ηλεκτρονικό, επικοινωνιακό, μέσα μεταφοράς κ.λπ.), στα άυλα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης όπως π.χ. η επωνυμία, το εμπορικό σήμα (λογότυπο) και η υπεραξία (φήμη), και τέλος στα διάφορα άλλα στοιχεία που αποσκοπούν στην υποβοήθηση της λειτουργίας της επιχείρησης (π.χ. τεχνογνωσία, χρηματικά διαθέσιμα, αποθέματα κ.α.).

Η επιχείρηση προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίζεται σε διάφορα τμήματα ανάλογα με τα κατάλληλα κριτήρια που ομαδοποιούν τις λειτουργίες και τις δραστηριότητες της ή που επιτυγχάνουν την καλύτερη δυνατή οργάνωσή της. Επίσης, στο σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο με τους κολοσσιαίους πολυεθνικούς ομίλους και τις εκατοντάδες θυγατρικές, με τις συνεχείς εξαγορές και συγχωνεύσεις, οι δομές γίνονται πολύ πιο σύνθετες και πολύπλοκες. Για αυτόν τον λόγο κάθε επιχείρηση οφείλει να έχει ένα πλάνο από την ώρα που θα δημιουργηθεί και κατά τη διάρκεια «ζωής» της γνωστός και ως Στρατηγικός σχεδιασμός.

Ο Στρατηγικός σχεδιασμός (Strategic planning) είναι μια διαδικασία ενός οργανισμού για να καθορίσει και να υλοποιήσει την στρατηγική του, ή την κατεύθυνση και την λήψη αποφάσεων σχετικά με την κατανομή των πόρων, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου και των ανθρώπων, για να συνεχίσει αυτή τη στρατηγική στην πραγματοποίηση του οράματος (Vision).

Προκειμένου να καθορίσει πού πηγαίνει, ο οργανισμός πρέπει να γνωρίζει ακριβώς πού βρίσκεται. Τότε προσδιορίζει πού θέλει να πάει και πώς θα φτάσει εκεί. Το έγγραφο που προκύπτει από αυτή την διαδικασία ονομάζεται «στρατηγικό σχέδιο».

Αν και ο στρατηγικός σχεδιασμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποτελεσματική αποτύπωση της μακροπρόθεσμης κατεύθυνσης της εταιρείας, δεν μπορεί κανείς να τον χρησιμοποιήσει για να προβλέψει αξιόπιστα πώς θα εξελιχθεί η αγορά και ποια θέματα θα εμφανιστούν στο άμεσο μέλλον. Ως εκ τούτου, με το «στρατηγικό σχέδιο» η στρατηγική καινοτομία και η σταδιακή βελτίωση πρέπει να αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για έναν οργανισμό, για να επιβιώσει στο ταραχώδες επιχειρηματικό κλίμα. Ο στρατηγικός σχεδιασμός αποτελεί την επίσημη εξέταση της μελλοντικής πορείας ενός οργανισμού. Ο στρατηγικός σχεδιασμός ασχολείται με τουλάχιστον μία από τις τρεις βασικές ερωτήσεις:

- "Τι θα κάνουμε;"
- "Για ποιον το κάνουμε;"
- "Πώς μπορούμε να υπερέχουμε;"

Στον επιχειρηματικό στρατηγικό σχεδιασμό, ορισμένοι συγγραφείς διατυπώνουν το τρίτο ερώτημα ως εξής: "Πώς μπορούμε να νικήσουμε ή να αποφύγουμε τον ανταγωνισμό;" (Bradford και Duncan). Αλλά αυτή η προσέγγιση στοχεύει περισσότερο να νικήσει τους ανταγωνιστές παρά να αριστεύσει. Σε πολλούς οργανισμούς, αυτό θεωρείται ως μια διαδικασία που καθορίζει που πηγαίνει ένας οργανισμός πέρα από το επόμενο έτος ή – συνηθέστερα – σε 3 έως 5 χρόνια (μακροπρόθεσμα), αν και μερικές εταιρείες επεκτείνουν το όραμά τους στα 20 χρόνια.

Υπάρχουν πολλές προσεγγίσεις για τον στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά συνήθως μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια διαδικασία τριών βημάτων:

1. Κατάσταση - αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης και πώς προέκυψε.
2. Στόχος - καθορισμός σκοπών και στόχων (μερικές φορές ονομαζόμενη ιδανική κατάσταση).
3. Διαδρομή / Πρόταση – χαρτογράφηση μιας πιθανής διαδρομής για τους σκοπούς / στόχους.

Μία εναλλακτική προσέγγιση λέγεται Σχεδιάστε – Δείτε – Σκεφτείτε (Draw-See-Think [ή Make a draft to get feedback]).

1. Σχεδιάστε – την ιδανική απεικόνιση ή την επιθυμητή τελική κατάσταση.
2. Δείτε – την κατάσταση που επικρατεί σήμερα. Την διαφορά από το ιδανικό και την αιτία.
3. Σκεφτείτε - τις συγκεκριμένες ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν για να κλείσει η απόκλιση μεταξύ της σημερινής κατάστασης και της ιδανικής κατάστασης.
4. Προγραμματίστε - τους πόρους που απαιτούνται για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ, ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο ορισμός των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων επικαιροποιείται προκειμένου να εκτιμηθεί καλύτερα η οικονομική πραγματικότητα των επιχειρήσεων αυτών. Ο ορισμός των επιχειρήσεων σε σχέση με τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών ή το σύνολο ισολογισμού έχει σημασία για τον καθορισμό των επιχειρήσεων-δικαιούχων στα προγράμματα ή τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που προορίζονται συγκεκριμένα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Ο ορισμός των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων επικαιροποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι οικονομικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα μετά το 1996 (πληθωρισμός και αύξηση της παραγωγικότητας) καθώς και η εμπειρία που αποκτήθηκε.

Ο νέος ορισμός διευκρινίζει τις ιδιότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καθώς και την έννοια της πολύ μικρής επιχείρησης. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των κοινοτικών προγραμμάτων και πολιτικών που αφορούν τις επιχειρήσεις αυτές. Στόχος είναι να αποφευχθεί ενδεχόμενη εκμετάλλευση των μηχανισμών υποστήριξης των εν λόγω επιχειρήσεων από επιχειρήσεις που διαθέτουν μεγαλύτερη οικονομική δύναμη από τις ΜΜΕ.

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους.

Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.

Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.

Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

Ο νέος ορισμός των ΜΜΕ προσδιορίζει τους τύπους των επιχειρήσεων. Κάνει διάκριση μεταξύ τριών τύπων επιχειρήσεων σε συνάρτηση με το είδος της σχέσης που αυτές διατηρούν με άλλες επιχειρήσεις όσον αφορά τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, το δικαίωμα ψήφου ή το δικαίωμα άσκησης κυρίαρχης επιρροής:

- ανεξάρτητες επιχειρήσεις
- συνεργαζόμενες επιχειρήσεις
- συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Ανεξάρτητες Επιχειρήσεις

Οι ανεξάρτητες επιχειρήσεις είναι η πλέον συχνή περίπτωση. Πρόκειται απλώς για όλες τις επιχειρήσεις που δεν ανήκουν σε κανέναν από τους δύο άλλους τύπους επιχειρήσεων (συνεργαζόμενες ή συνδεδεμένες). Μια επιχείρηση είναι ανεξάρτητη αν:

- δεν διαθέτει συμμετοχή 25 % ή περισσότερο σε άλλη επιχείρηση
- δεν κατέχεται άμεσα κατά 25 % ή περισσότερο από άλλη επιχείρηση ή δημόσιο οργανισμό ή από κοινού από περισσότερες επιχειρήσεις συνδεδεμένες μεταξύ τους ή από δημόσιους οργανισμούς, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων
- δεν συντάσσει ενοποιημένους λογαριασμούς και δεν περιλαμβάνεται στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης η οποία συντάσσει ενοποιημένους λογαριασμούς και δεν είναι κατά συνέπεια συνδεδεμένη επιχείρηση.

Επιπλέον μια επιχείρηση μπορεί να συνεχίσει να θεωρείται ανεξάρτητη εάν το όριο του 25 % καλυφθεί ή ξεπεραστεί, όταν πρόκειται για ορισμένες κατηγορίες επενδυτών, όπως οι «επιχειρηματικοί άγγελοι» («business angels»).

Συνεργαζόμενες Επιχειρήσεις

Ως συνεργαζόμενες επιχειρήσεις ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες δημιουργούν σημαντικές χρηματοοικονομικές εταιρικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις, χωρίς η μία να μπορεί να ασκεί άμεσο ή έμμεσο ουσιαστικό έλεγχο στην άλλη. Συνεργαζόμενες είναι οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι ανεξάρτητες, αλλά ούτε συνδέονται μεταξύ τους. Μια επιχείρηση είναι «συνεργαζόμενη» με μια άλλη επιχείρηση όταν:

- κατέχει συμμετοχή μεταξύ 25 % και κάτω του 50 % σε αυτήν
- αυτή η άλλη επιχείρηση έχει συμμετοχή μεταξύ 25 % και κάτω του 50 % στην αιτούσα επιχείρηση
- η αιτούσα επιχείρηση δεν καταρτίζει ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους να περιλαμβάνεται η εν λόγω άλλη επιχείρηση και δεν περιλαμβάνεται μέσω ενοποίησης στους λογαριασμούς εκείνης ή μιας επιχείρησης που συνδέεται με αυτή την τελευταία

Συνδεδεμένες Επιχειρήσεις

Οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις αντιστοιχούν στην οικονομική κατάσταση επιχειρήσεων οι οποίες αποτελούν μέρος μιας ομάδας, μέσω του άμεσου ή έμμεσου ελέγχου της πλειοψηφίας του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου (συμπεριλαμβανομένων και μέσω των συμφωνιών ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, μέσω μετόχων που είναι φυσικά πρόσωπα) ή μέσω της εξουσίας άσκησης κυρίαρχης επιρροής σε μια επιχείρηση. Πρόκειται λοιπόν για σπανιότερες περιπτώσεις που διακρίνονται γενικά κατά τρόπο ιδιαίτερα σαφή από τους δύο προηγούμενους τύπους.

Στο πλαίσιο της μέριμνας αποφυγής δυσχερειών ερμηνείας από μέρους των επιχειρήσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε αυτό τον τύπο επιχειρήσεων συμπεριλαμβάνοντας, όταν αυτές προσαρμόζονται στο αντικείμενο του ορισμού, τις προϋποθέσεις που δίνονται από το πρώτο άρθρο της οδηγίας 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τους ενοποιημένους λογαριασμούς, το οποίο εφαρμόζεται από πολλών ετών. Μια επιχείρηση γνωρίζει λοιπόν κατά γενικό κανόνα κατά τρόπο άμεσο ότι οφείλει, δυνάμει της εν λόγω οδηγίας να καταρτίσει ενοποιημένους λογαριασμούς ή ότι περιλαμβάνεται μέσω ενοποίησης στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης η οποία οφείλει να καταρτίζει τέτοιους ενοποιημένους λογαριασμούς.

Αριθμός απασχολούμενων ατόμων για τον ορισμό των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων

Ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης που εργάστηκαν στην εξεταζόμενη επιχείρηση ή για λογαριασμό αυτής επί ολόκληρο το υπόψη έτος. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος ή οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ. Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση ή η διάρκεια των αδειών μητρότητας δεν συνυπολογίζονται.

Νομική αξία του ορισμού

Ο ορισμός των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων δεν είναι δεσμευτικός παρά μόνον όσον αφορά ορισμένους τομείς, όπως οι κρατικές ενισχύσεις, η χρηματοδότηση μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων ή τα κοινοτικά προγράμματα, και ιδιαίτερα το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει, ωστόσο, τα κράτη μέλη, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων να κάνουν χρήση του ορισμού αυτού ως σημείου αναφοράς. Με τον τρόπο αυτόν, τα μέτρα που λαμβάνονται προς όφελος των ΜΜΕ θα χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη συνεκτικότητα και αποτελεσματικότητα.

Χρονοδιάγραμμα

Για να καταστεί δυνατή μια ομαλή μετάβαση σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, ο νέος ορισμός χρησιμοποιείται από την 1η Ιανουαρίου 2005. Στη βάση ενός απολογισμού σχετικού με την εφαρμογή του ορισμού της 6ης Μαΐου, που θα συνταχθεί το αργότερο στις 31 Μαρτίου 2006, και λαμβάνοντας υπόψη ενδεχόμενες τροποποιήσεις του πρώτου άρθρου της οδηγίας 83/349/ΕΟΚ σχετικά με τον ορισμό των συνδεδεμένων επιχειρήσεων κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή θα προσαρμόσει ανάλογα με τις ανάγκες τον ορισμό, ιδίως των ορίων που θα επιλεγούν για τον κύκλο εργασιών και το σύνολο του ισολογισμού, για να ληφθεί υπόψη η εμπειρία και οι οικονομικές εξελίξεις στην Κοινότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Μορφές Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

Γενικά

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα οικονομικό σύστημα το οποίο στηρίζεται στο χρηματικό αντίκρισμα και στην εμπιστοσύνη της διαθεσιμότητας των φυσικών και άυλων πόρων και το οποίο χρησιμοποιεί την διαμεσολάβηση για την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών στις αγορές με σκοπό την ελάττωση του κόστους των συναλλαγών (wikipedia). Ακόμη μπορεί να οριστεί ως το σύμπλεγμα των αγορών για χρηματοοικονομικά προϊόντα καθώς και ατόμων και οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις αγορές. Είναι το σύνολο αγορών για χρηματοπιστωτικά προϊόντα όπου λειτουργούν με την συμμετοχή ιδιωτών, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και με ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές. Χρήστες του συστήματος αυτού, δηλαδή, είναι άτομα, εταιρίες και διάφοροι οργανισμοί (Μπαμπαλός, 2014). Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελείται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και αποτελεί την ραχοκοκαλιά της οικονομίας κάθε χώρας. Οι ανεπτυγμένες οικονομίες χαρακτηρίζονται από άριστα ανεπτυγμένα χρηματοπιστωτικά συστήματα ενώ στις υποανάπτυκτες υστερούν αυτά. (Νούλας, 2006) Η ανάπτυξη μιας οικονομίας προϋποθέτει ένα καλό και αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, απαιτεί ένα εύρωστο και δυναμικό τραπεζικό περιβάλλον έτοιμο να λάβει αποφάσεις, να καινοτομήσει και να ανταποκριθεί στο κάλεσμα των καιρών. Στην περίπτωση που αυτό υστερεί ή δεν υπάρχει τότε δεν θα υπάρχει και ανάπτυξη στην οικονομία καθώς θα είναι αδύνατη η άντληση κεφαλαίων για την εκτέλεση επενδυτικών έργων. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι δεν υπάρχουν αποταμιευτές αλλά μπορεί και να υπάρχουν όμως διστάζουν να δανείσουν τα χρήματά τους σε άτομα τα οποία δεν γνωρίζουν και δεν εμπιστεύονται. Έτσι οι αποταμιεύσεις μένουν ακρησιμοποίητες για μεγάλο διάστημα λόγω του υφιστάμενου κινδύνου. Στην περίπτωση αυτή που δεν υπάρχει ή που υπολειτουργεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα το επίπεδο των επενδύσεων είναι χαμηλό και η οικονομία αναπτύσσεται με χαμηλούς ρυθμούς άρα θα υστερεί και η οικονομική ευημερία (Νούλας, 2006). Σκοπός του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι η βελτίωση της κατανομής των πόρων στο χώρο και στο χρόνο μέσα σε ένα αβέβαιο περιβάλλον συναλλαγών. Στόχοι του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι: α) η αντιμετώπιση, η αποφυγή και η διάχυση του κινδύνου, β) η άριστη κατανομή των πόρων, γ) η παρακολούθηση της διοίκηση των εταιριών και ο έλεγχος των επιχειρήσεων, δ) η κινητοποίηση των αποταμιεύσεων και ε) η διευκόλυνση της ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών (wikipedia). Τα χρηματοπιστωτικά συστήματα μπορεί να διαχωριστούν σε δύο κατηγορίες, στα συστήματα τραπεζικού προσανατολισμού (bank – based systems) και στα συστήματα αγοραίου προσανατολισμού (market - bank – based systems). Στην πρώτη κατηγορία κατατάσσονται τα λιγότερα ανεπτυγμένα συστήματα με τις τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπου κυρίως ασχολούνται με την παροχή πιστώσεων και την προσέλκυση αποταμιεύσεων. Στην δεύτερη

κατηγορία κατατάσσονται τα περισσότερο ανεπτυγμένα συστήματα στα οποία οι παραδοσιακοί διαμεσολαβητές παίζουν μικρότερο ρόλο και αυξάνεται ο αριθμός των δανειοληπτών οι οποίοι πωλούν τίτλους απευθείας στο κοινό προκειμένου να αποκτήσουν τα κεφάλαια που τους είναι αναγκαία (Μπαμπαλός, 2014).

Σπουδαιότητα και λειτουργίες

Στις σύγχρονες οικονομίες το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί τον κρίκο που συνδέει τα επιμέρους μέρη αυτής. Η ανάπτυξη μιας οικονομίας προϋποθέτει την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μια χώρα δεν μπορεί να έχει ανεπτυγμένη οικονομία αν αυτή δεν έχει ανεπτυγμένο τραπεζικό σύστημα, και ένα τραπεζικό σύστημα δεν μπορεί να είναι επιτυχημένο αν οι οικονομία της χώρας δεν έχει σταθερές βάσεις (Γρεβενίτου κ.α, 2014). Το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας είναι πολύ σημαντικό και αυτό επειδή επιτελεί λειτουργίες οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας με τρόπο ορθολογικό (Νούλας, 2005). Οι μηχανισμοί που διαθέτει του επιτρέπουν να αξιολογεί τους δανειολήπτες και να χορηγεί σε αυτούς κεφάλαια από τα που του έχουν εμπιστευτεί οι πλεονασματικές μονάδες (οι αποταμιευτές) βοηθώντας έτσι την ανάπτυξη της οικονομίας. Με όσο ποιο ορθολογικό τρόπο διαθέτουν τα κεφάλαια τόσο μεγαλύτερη είναι η συμβολή τους στην καλύτερη ανάπτυξη της οικονομίας. β) Το χρηματοπιστωτικό σύστημα προκειμένου να είναι αποτελεσματικό θα πρέπει να δημιουργεί συνεχώς νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία να ικανοποιούν τις ανάγκες τόσο των καταναλωτών όσο και των επενδυτών.....

Οι λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, συνοπτικά, αναφέρονται στη συνέχεια και είναι:

- α) Η διαμεσολάβηση μεταξύ των πλεονασματικών και των ελλειμματικών οικονομικών μονάδων,
- β) Η παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών όπως ασφάλιση, συντάξεις, διαχείριση κεφαλαίων,
- γ) Η διευκόλυνση στη διενέργεια πληρωμών, και
- δ) Οι επιλογές διαμόρφωσης και εξομάλυνσης χαρτοφυλακίου.

Η βασικότερη από όλες τις παραπάνω αναφερόμενες λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι αυτή της διοχέτευσης κεφαλαίων από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες (Howells et Bain, 2009).

Μορφές Χρηματοδότησης

Ελλειμματικές και πλεονασματικές οικονομικές μονάδες. Σύμφωνα με τους οικονομολόγους John Gurley και Edward Shaw (1960), σε οποιαδήποτε οικονομική μονάδα δηλαδή είτε στις επιχειρήσεις, είτε στα νοικοκυριά, είτε ακόμη και στην κυβέρνηση, θα πρέπει να ισχύει η παρακάτω εξίσωση: $R-E=\Delta FA-\Delta D$, όπου R =τρέχον εισόδημα, E =δαπάνες που αναλογούν στο τρέχον εισόδημα, ΔFA =μεταβολή στην αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ΔD =μεταβολή στα ξένα και ίδια κεφάλαια. Έτσι σε μια δεδομένη χρονική στιγμή κάθε οικονομική μονάδα θα πρέπει να ανήκει σε μια από τις κατηγορίες που ακολουθούν και είναι οι:

- Ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι οικονομικές μονάδες για τις οποίες ισχύουν οι ανισότητες: $E>R$ και $\Delta D>\Delta FA$.
- Πλεονασματικές οικονομικές μονάδες. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι οικονομικές μονάδες για τις οποίες ισχύουν οι ανισότητες: $R>E$ και $\Delta FA>\Delta D$.
- Ισοσκελισμένες οικονομικές μονάδες. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι οικονομικές μονάδες για τις οποίες ισχύουν οι ισότητες: $R=E$ και $\Delta D=\Delta FA$ (Μπαμπαλός, 2014).

Στο χρηματοπιστωτικό σύστημα επιχειρείται όπως να γίνει μεταφορά των κεφαλαίων από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Οι πλεονασματικές οικονομικές μονάδες για να υποκινηθούν και να δανείσουν τις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες θα πρέπει να εξασφαλίσουν την μέγιστη απόδοση και ελάχιστο κίνδυνο καθώς επίσης να μπορούν σχετικά εύκολα και γρήγορα να ρευστοποιήσουν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά τους στοιχεία. Από την μεριά τους οι δανειολήπτες, οι ελλειμματικές οικονομικές μονάδες, επιθυμούν να ελαχιστοποιήσουν το κόστος τους και να μεγιστοποιήσουν την περίοδο αποπληρωμής της υποχρέωσής τους (Howells et Bain, 2009).

Μορφές χρηματοδότησης. Στις χρηματοπιστωτικές αγορές οι οικονομικές μονάδες δηλαδή τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις και το δημόσιο αγοράζουν και πωλούν χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Οι οικονομικές αυτές μονάδες είναι είτε πλεονασματικές δηλαδή ξοδεύουν – δαπανούν λιγότερα χρήματα από αυτά τα εσοδεύουν – εισπράττουν, είτε ελλειμματικές δηλαδή εσοδεύουν - εισπράττουν λιγότερα χρήματα από αυτά που ξοδεύουν - δαπανούν. Μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες των χρηματοπιστωτικών αγορών, ίσως και η σημαντικότερη, είναι η ικανότητά αυτών να φέρουν σε επαφή τις πλεονασματικές μονάδες με τις ελλειμματικές μονάδες με αποτελεσματικό τρόπο, δηλαδή να χρηματοδοτήσουν οι μεν τις δε. Οι δανειολήπτες και οι δανειστές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τριών εναλλακτικών προσεγγίσεων. Η χρηματοδότηση των ελλειμματικών μονάδων από τις πλεονασματικές μονάδες, δηλαδή, μπορεί να είναι ή άμεση, ή έμμεση, ή ημιάμεση.

□ Άμεση μορφή χρηματοδότησης (direct finance). Άμεση μορφή χρηματοδότησης είναι η μορφή χρηματοδότησης εκείνη στην οποία οι ελλειμματικές μονάδες δανείζονται, δηλαδή αντλούν τα κεφάλαια που τους χρειάζονται, απευθείας από τις πλεονασματικές μονάδες. Το χαρακτηριστικό της μορφής αυτής είναι ότι οι πλεονασματικές μονάδες αγοράζουν χρηματοπιστωτικά προϊόντα (π.χ. ομόλογα και μετοχές) τα οποία εκδίδονται κατευθείαν από τις ελλειμματικές μονάδες και οι οποίες εισπράττουν τα κεφάλαια. Η διάθεση των χρηματοπιστωτικών προϊόντων στην αγορά μπορεί να γίνει με δύο τρόπους είτε απευθείας από τις ελλειμματικές μονάδες είτε με την βοήθεια μεσαζόντων, τον ρόλο των οποίων μπορεί να παίξουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ο δανειζόμενος, δηλαδή οι ελλειμματικές μονάδες, και ο δανειστής, δηλαδή οι πλεονασματικές μονάδες, έρχονται σε επαφή απευθείας μεταξύ τους. Έτσι ανταλλάσσουν άμεσα τα κεφάλαια χωρίς να απαιτείται η βοήθεια ενός τρίτου μεσάζοντα (διαμεσολαβητή) ο οποίος σκοπό θα είχε να τους φέρει σε επαφή. Η μορφή αυτή δανεισμού, ο άμεσος δανεισμός οδηγεί σε άμεσες απαιτήσεις (direct claims) των δανειστών (πλεονασματικών μονάδων) έναντι των δανειοληπτών (ελλειμματικών μονάδων) (Νούλας, 2005). Η μορφή αυτή του άμεσου δανεισμού είναι επιλογή δαπανηρή, αναποτελεσματική και στην πράξη μη εφικτή (Howells et Bain, 2009).

□ Έμμεση μορφή χρηματοδότησης (indirect finance). Έμμεση μορφή χρηματοδότησης είναι η μορφή χρηματοδότησης εκείνη στην οποία τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκδίδουν τα δικά τους χρηματοπιστωτικά προϊόντα τα οποία διαθέτουν και τα οποία αγοράζουν άλλες οικονομικές μονάδες. Δηλαδή έμμεση μορφή χρηματοδότησης είναι αυτή στην οποία ένα άτομο (το οποίο ανήκει στην κατηγορία των πλεονασματικών οικονομικών μονάδων) καταθέσει τα χρήματά του στην τράπεζα. Η τράπεζα στη συνέχεια χρησιμοποιεί αυτά τα χρήματα και τα παρέχει με την μορφή δανείου σε κάποια επιχείρηση (η οποία ανήκει στην κατηγορία των ελλειμματικών οικονομικών μονάδων). Οι χρηματοοικονομικοί διαμεσολαβητές δηλαδή οι εμπορικές τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες, τα αμοιβαία κεφάλαια, τα συνταξιοδοτικά ταμεία και άλλα πωλούν στους δανειστές δευτερογενή χρεόγραφα τα οποία αποτελούν έμμεσες απαιτήσεις έναντι των δανειζόμενων, με την μορφή καταθέσεων, ασφαλιστηρίων συμβολαίων, αποταμιευτικών συνταξιοδοτικών λογαριασμών. Ταυτόχρονα οι διαμεσολαβητές μπορεί εκδίδουν πρωτογενή χρεόγραφα και να τα διαθέτουν στους δανειζόμενους και τα οποία αποτελούν άμεσες απαιτήσεις των διαμεσολαβητών έναντι των δανειζόμενων με τη μορφή δανειακών συμβάσεων, μετοχών, ομολόγων και άλλα (Νούλας, 2005). Στη μορφή αυτή του έμμεσου δανεισμού συναντάται η χρησιμοποίηση οργανωμένων αγορών με ελάχιστο κόστος, με ελάχιστο κίνδυνο και με παροχή ρευστότητας (Howells et Bain, 2009).

□ Ημιάμεση χρηματοδότηση (semidirect finance). Ημιάμεση μορφή χρηματοδότησης είναι η μορφή χρηματοδότησης εκείνη στην οποία γίνεται απευθείας δανεισμός των ελλειμματικών οικονομικών μονάδων από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες με την βοήθεια των ειδικών διαπραγματευτών οι οποίοι βοηθούν στην πώληση των άμεσων απαιτήσεων έναντι των δανειζόμενων. Οι ειδικοί διαπραγματευτές για τις υπηρεσίες που παρέχουν εισπράττουν

ανάλογη αμοιβή – προμήθεια (Μπαμπαλός, 2014). Στη μορφή αυτή της ημιάμεσης χρηματοδότησης η μεταφορά των κεφαλαίων από της πλεονασματικές στις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες πραγματοποιείται διαμέσου των χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών (τράπεζες, ασφαλιστικά ταμεία, αμοιβαία κεφάλαια) (Howells et Bain, 2009).

Χρηματοπιστωτικές Αγορές

Χρηματοπιστωτικές αγορές είναι οι αγορές στις οποίες οι συμμετέχοντες έχουν την δυνατότητα να αγοράζουν και να πωλούν χρηματοπιστωτικά προϊόντα με βάση την δυνατότητά τους να ξοδεύουν λιγότερα ή περισσότερα χρήματα από αυτά που αποκτούν (Ιωαννίδης, 2011). Στις αγορές αυτές οι ελλειμματικές οικονομικές μονάδες μπορούν να τύχουν άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης από τις πλεονασματικές μονάδες (Ξανθάκης, 2006)

Δομή των χρηματοπιστωτικών αγορών. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές, ανάλογα με τη διάρκεια, την οικονομική ζωή δηλαδή, των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που διαπραγματεύονται σε αυτές διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες στη χρηματαγορά και στην κεφαλαιαγορά.

- Χρηματαγορά είναι η αγορά στην οποία διαπραγματεύονται χρηματοπιστωτικά προϊόντα μικρής χρονικής διάρκειας. Διαπραγματεύονται χρηματοπιστωτικά προϊόντα των οποίων η οικονομική ζωή δεν ξεπερνά το ένα έτος. Τα προϊόντα που διαπραγματεύονται στην χρηματαγορά χαρακτηρίζονται για τα μεγάλα τους ποσά, τον μικρό κίνδυνο αθέτησης, και την υψηλή ρευστότητα. Τέτοια προϊόντα είναι τα πιστοποιητικά καταθέσεων, οι συμφωνίες επαναγοράς (repos), τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, τα ευρωδολάρια.

- Κεφαλαιαγορά είναι η αγορά στην διαπραγματεύονται χρηματοδοτικά προϊόντα μεγάλης χρονικής διάρκειας. Διαπραγματεύονται χρηματοπιστωτικά προϊόντα των οποίων η οικονομική ζωή είναι μεγαλύτερη του ενός έτους. Η διαφορά των προϊόντων της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς έγκειται στο ότι ο κίνδυνος των προϊόντων της κεφαλαιαγοράς είναι μεγαλύτερος και η ρευστότητά τους είναι μικρότερη από αυτήν των προϊόντων της χρηματαγοράς. Οι αγορές κεφαλαίου διακρίνονται στις αγορές μετοχικών τίτλων (equity market), στις αγορές δανειακών κεφαλαίων (bond market) και στις αγορές κτηματικών δανείων (mortgage market) (Νούλας, 2005).

Πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές.

□ Πρωτογενής αγορά κεφαλαίου είναι η αγορά η οποία αναφέρεται στην έκδοση νέων μετοχών και ομολογιών καθώς και νέων κρατικών ομολόγων. Τα έσοδα αυτών των νέων χρηματοδοτικών προϊόντων ανήκουν στις εταιρίες ή στο δημόσιο, σε όποιους δηλαδή τα

εκδίδουν. Ο ρόλος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην πρωτογενή αγορά είναι πολύ σημαντικός καθότι αυτά αποτελούν τον ενδιάμεσο, βρίσκονται δηλαδή μεταξύ των επιχειρήσεων ή του δημοσίου που εκδίδουν τα χρεόγραφα και των υποψήφιων επενδυτών, παρέχοντας σημαντικό αριθμό υπηρεσιών. Αυτό συμβαίνει επειδή τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αυτά γνωρίζουν την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά έτσι με τη σειρά τους μπορούν να πληροφορήσουν τις επιχειρήσεις τι είδους χρεογράφων πρέπει να εκδώσουν ώστε να εξασφαλίσουν τα αναγκαία γι' αυτές κεφάλαια με τον καλύτερο – αποτελεσματικότερο τρόπο.

□ Δευτερογενής αγορά κεφαλαίου είναι αυτή στην οποία γίνεται αγοραπωλησία αξιόγραφων που ήδη υπάρχουν, χωρίς να εκδίδονται νέα. Και αυτή η αγορά είναι σημαντική καθότι προσφέρει ρευστότητα η οποία κάνει πιο ελκυστική και την πρωτογενή αγορά αφού οι επενδυτές έχουν την δυνατότητα ανά πάσα στιγμή να πωλήσουν τα χρεόγραφα που έχουν στην κατοχή τους, στη δευτερογενή αγορά. Οι δευτερογενείς αγορές διακρίνονται σε οργανωμένες και μη οργανωμένες δευτερογενείς αγορές. Οργανωμένη αγορά (organized exchange) είναι η αγορά χρηματοοικονομικών προϊόντων η οποία λειτουργεί κανονικά και σύμφωνα με κανόνες σχετικούς με την διαφάνεια των συναλλαγών, τις προϋποθέσεις λειτουργίας και συμμετοχή σε αυτήν και με τις προϋποθέσεις εισαγωγής και διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων σε αυτήν. Παραδείγματα τέτοιων αγορών είναι το Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α) και το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης (NYSE) (Νούλας, 2005). Μη οργανωμένη αγορά (over the counter market, OTC) είναι η αγορά η οποία δεν έχει συγκεκριμένη τοποθεσία. Οι συναλλαγές μπορεί να πραγματοποιηθούν με την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών μέσω δικτύου, στο οποίο χρηματιστές από όλο τον κόσμο παίρνουν θέση σε διάφορες μετοχές και πωλούν και αγοράζουν από το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο των μετοχών (Ιωαννίδης, 2011).

Χρηματοπιστωτικά Προϊόντα

Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα διακρίνονται σε αυτά της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα (οι τίτλοι) της χρηματαγοράς είναι εύκολα ρευστοποιήσιμοι, εμπεριέχουν ελάχιστο χρηματοοικονομικό κίνδυνο και βοηθούν τις οικονομικές μονάδες να ρυθμίζουν την ρευστότητά τους. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα (οι τίτλοι) της κεφαλαιαγοράς εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο αθέτησης και ποικίλουν ως προς την λήξη τους και την διαπραγματευσιμότητά τους (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

Χρηματοπιστωτικά προϊόντα Χρηματαγοράς. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα της χρηματαγοράς, αυτών δηλαδή που η οικονομική τους ζωή δεν ξεπερνά το ένα έτος είναι τα Έντοκα Γραμμάτια του Δημοσίου (ΕΓΔ), τα Διαπραγματεύσιμα πιστοποιητικά καταθέσεων, οι Συμφωνίες επαναγοράς (Repos), τα Εμπορικά γραμμάτια, οι Επιταγές αποδοχής τράπεζας, η Διατραπεζική αγορά διαθεσίμων και τα Ευρωδολάρια.

- Έντοκα Γραμμάτια του Δημοσίου (treasury bills). Είναι από τα σημαντικότερα εργαλεία της χρηματαγοράς, τα οποία αποτελούν άμεση κρατική υποχρέωση χωρίς κίνδυνο αθέτησης και έχουν λήξεις από τρεις μήνες έως ένα έτος και αγοράζονται για λόγους ρευστότητας και εξασφάλισης. Τα χρεόγραφα των δημόσιων οργανισμών είναι στενά συνδεδεμένα με τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου όμως επειδή αυτά δεν αποτελούν άμεση υποχρέωση του κράτους φέρουν ελάχιστα υψηλότερο κίνδυνο αθέτησης από αυτόν των εντόκων γραμματίων του δημοσίου, καθώς επίσης δεν είναι και διαπραγματεύσιμα (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

- Διαπραγματεύσιμα πιστοποιητικά καταθέσεων (negotiable certificates of deposit). Στηρίζονται στις καταθέσεις προθεσμίας μεγάλων εμπορικών τραπεζών και εκδίδονται σε μεγάλα ποσά και με περίοδο λήξης από ένα έως έξι μήνες. Μπορούν να εξαργυρωθούν και πριν από την λήξη τους στη δευτερογενή αγορά (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

- Συμφωνίες επαναγοράς (repurchase agreement ή repos). Συμφωνία επαναγοράς είναι η πώληση ενός βραχυπρόθεσμου χρεογράφου με την προϋπόθεση ότι ο αρχικός πωλητής θα το ξαναγοράσει, σε μια τιμή που έχει προσυμφωνηθεί, ύστερα από μια συγκεκριμένη περίοδο (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

- Εμπορικά γραμμάτια (commercial paper). Είναι μη εγγυημένα και χωρίς ασφάλεια βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα διάρκειας από μία εβδομάδα μέχρι τριών μηνών τα οποία εκδίδονται από μεγάλες επιχειρήσεις και τους επιτρέπουν να αποκτήσουν κεφάλαια με κόστος μικρότερο αυτού των τραπεζικών δανείων. Πωλούνται σε προεξοφλητική βάση ή απευθείας στους επενδυτές ή μέσω μεσαζόντων (Νούλας, 2005).

- Επιταγές αποδοχής τράπεζας (banker's acceptances). Είναι χρεόγραφα τα οποία χρησιμοποιούνται στις διεθνείς συναλλαγές, για την χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου. Είναι συναλλαγματικές που εκδίδει η τράπεζα και είναι πληρωτές στον εξαγωγέα. Ο εισαγωγέας θα πρέπει την ημερομηνία της λήξης της να έχει κατατεθειμένο το αντίστοιχο ποσό στην εν λόγω τράπεζα. Η έκδοσή τους είναι αναγκαία καθότι εισαγωγείς και εξαγωγείς δεν γνωρίζονται και οι συναλλαγές επί πιστώσει πρέπει να κανονιστούν πολύ προσεκτικά. Η τράπεζα που την εκδίδει εγγυάται τα κεφάλαια στη λήξη τους. Ο εισαγωγέας δηλαδή παίρνει από την τράπεζά του μία εγγυητική επιστολή ποσού αντίστοιχου με το ποσό των προϊόντων που θα εισάγει και την στέλνει στον εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας μπορεί να κρατήσει την εγγυητική επιστολή μέχρι τη λήξη της και να καταστεί πληρωτέα ή να την παρουσιάσει στην τράπεζά του και να την προεξοφλήσει. Η τράπεζα του εξαγωγέα θα αποστείλει την εγγυητική επιστολή στην τράπεζα του εισαγωγέα η οποία με την σειρά της θα τη σφραγίσει με την λέξη «αποδεκτή» (accepted). Από την στιγμή αυτή και μετά η εγγυητική επιστολή είναι ένα χρεόγραφο το οποίο μπορεί να μεταπωληθεί στην δευτερογενή αγορά και η τράπεζα του εξαγωγέα μπορεί είτε να την μεταπωλήσει είτε να την κρατήσει. Η χρονική διάρκειά τους συνήθως είναι από ένα έως εννέα μήνες, ορισμένες όμως φορές εκδίδονται και για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006), (Νούλας, 2005).

- Διατραπεζική αγορά διαθεσίμων. Η διατραπεζική αγορά διαθεσίμων είναι η αγορά όπου οι τράπεζες δανείζονται μεταξύ τους βραχυπρόθεσμα. Είναι τα δάνεια «μιας νύχτας» ανάμεσα σε εμπορικές τράπεζες. Όταν κάποια τράπεζα έχει αποθεματικά πάνω από το απαιτούμενο από τον νόμο όριο, τότε μπορεί να δανείσει από το πλεόνασμά της άλλες τράπεζες (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006). Η ύπαρξη αυτής της αγοράς είναι σημαντική επειδή μετράει την απόδοση των διαθεσίμων των τραπεζών, σχετίζεται με την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και μετράει το ύψος των ρευστών διαθεσίμων πάνω από το όριο το οποίο θέτει η τράπεζα Ελλάδος και το ύψος των διαθεσίμων πάνω από το όριο επηρεάζει τις αποφάσεις των διοικήσεων των τραπεζών σχετικά με το ύψος δανείων και επενδύσεων (Νούλας, 2005).

- Ευρωδολάρια. Τα ευρωδολάρια είναι δολαρίων σε άλλες, εκτός των ΗΠΑ, τράπεζες. Η πιο σημαντική αγορά είναι αυτή του Λονδίνου και το επιτόκιο που διαμορφώνεται εκεί είναι πολύ σημαντικό επειδή αποτελεί την βάση για τον προσδιορισμό άλλων επιτοκίων (Νούλας, 2005).

Χρηματοπιστωτικά προϊόντα Κεφαλαιαγοράς. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα της κεφαλαιαγοράς, αυτών δηλαδή που η οικονομική τους ζωή ξεπερνά το ένα έτος είναι τα Ομόλογα του δημοσίου, οι Ομολογίες, οι Μετοχές, τα Στεγαστικά δάνεια και οι Δημοτικές ομολογίες.

- Ομόλογα δημοσίου (treasury bonds). Είναι χρεόγραφα τα οποία εκδίδονται από το δημόσιο και έχουν λήξη από ένα έως και είκοσι χρόνια και σκοπό έχουν με το κεφάλαιο που θα συγκεντρωθεί να εκτελεστούν επενδυτικά έργα. Υπάρχουν αρκετές κατηγορίες ομολόγων δημοσίου οι οποίες συνοπτικά αναφέρονται στη συνέχεια. α) ομόλογα με κυμαινόμενο επιτόκιο. Είναι τίτλοι μεσοπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι με λήξη 3, 5 ή 7 έτη και τα οποία διατίθενται κατόπιν δημοπρασίας. Έχουν κυμαινόμενο επιτόκιο το οποίο κάθε φορά ισούται με το επιτόκιο των ετήσιων εντόκων γραμματίων του δημοσίου συν ένα περιθώριο. Διατίθενται στην ονομαστική τους αξία και φέρουν τοκομερίδια ή κουπόνια. Ο τόκος εισπράττεται στο τέλος κάθε τοκοφόρου περιόδου ενώ το κεφάλαιο (ονομαστική αξία) εισπράττεται στην λήξη του. β) ομόλογα με σταθερό επιτόκιο. Είναι τίτλοι μεσοπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι με λήξη 3, 5, 7, 10, 15 και 20 έτη και τα οποία διατίθενται κατόπιν δημοπρασίας. Έχουν σταθερό επιτόκιο και διατίθενται στην ονομαστική τους αξία και φέρουν τοκομερίδια. Στη λήξη τους ο επενδυτής εισπράττει το κεφάλαιο (ονομαστική αξία). γ) Τιμαριθμοποιημένα ομόλογα. Είναι ομόλογα 5ετούς ή 10ετούς λήξης και η απόδοσή τους συνδέεται άμεσα με τον πληθωρισμό δηλαδή με την ποσοστιαία μεταβολή του δείκτη τιμών του καταναλωτή μεταξύ της περιόδου αγοράς και λήξης του ομολόγου. Τα ομόλογα αυτά αγοράζονται στην ονομαστική τους αξία αν φέρουν τοκομερίδια ή σε χαμηλότερη της ονομαστικής τους αξίας αν δεν φέρουν τοκομερίδια. Εξοφλούνται στην λήξη τους οπότε εισπράττεται το κεφάλαιο και η απόδοση. Σε περίπτωση αρνητικού πληθωρισμού εισπράττεται η ονομαστική αξία. δ) Ομόλογα χωρίς τοκομερίδιο. Είναι ομόλογα 2ετούς λήξης χωρίς τοκομερίδιο, αγοράζονται με έκπτωση και εξοφλούνται στην λήξη τους και σ

την ονομαστική τους αξία. ε) Ομόλογα με ρήτρα ξένου νομίσματος. Είναι ομόλογα εκφρασμένα σε ξένο νόμισμα (Νούλας, 2005).

- Ομολογίες. Οι ομολογίες εκδίδονται από το δημόσιο και από ιδιωτικές επιχειρήσεις και έχουν λήξη δέκα χρόνια και πάνω (Νούλας, 2005). Οι ομολογίες των επιχειρήσεων είναι μη εγγυημένες υποσχετικές πληρωμές μακροχρόνιας λήξης με σταθερές αποδόσεις (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006). Υπάρχουν δύο είδη ομολογιών. α) Ομολογίες με τοκομερίδια ή κουπόνια (coupon bonds). Είναι ομολογίες συγκεκριμένης ονομαστικής αξίας η οποία εισπράττεται από τον κάτοχο της στην λήξη των και οι οποίες μπορεί να αγοραστούν σε τιμή ίση, μικρότερη ή μεγαλύτερη της ονομαστικής τους αξίας. Οι ομολογίες αυτές πληρώνουν κάθε χρόνο και μέχρι τη λήξη τους ένα σταθερό επιτόκιο. Τα κουπόνια είναι ανώνυμα άρα ο κάτοχος τους, ο κομιστής, εισπράττει τον τόκο (Νούλας, 2005). β) Ομολογίες με μηδενικό επιτόκιο (zero – coupon bonds). Είναι ομολογίες των οποίων οι ονομαστική τους αξία εισπράττεται στην λήξη τους και οι οποίες αγοράζονται σε τιμή χαμηλότερη αυτής της ονομαστικής τους αξίας.

- Μετοχές. Οι μετοχές αντιπροσωπεύουν ιδιοκτησιακή απαίτηση στα κεφάλαια της επιχείρησης. Διακρίνονται σε απλές, κοινές και προνομιούχες. α) Απλές μετοχές. Διαφέρουν από τα χρέη επειδή οι κάτοχοί τους έχουν δικαίωμα να μοιράζονται τα κέρδη της επιχείρησης που όσο υψηλότερα είναι τόσο μεγαλύτερη είναι η απόδοση στους μετόχους, ενώ η απόδοση στα κάθε είδους χρέη είναι σταθερή (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006). β) Κοινές μετοχές. Οι κάτοχοι των κοινών μετοχών συμμετέχουν στα κέρδη και στις ζημίες της επιχείρησης και έχουν δικαίωμα ψήφου στις συνελεύσεις των εταίρων. Οι κοινές μετοχές δεν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης και δεν εγγυώνται συγκεκριμένη απόδοση, αν υπάρχουν κέρδη θα διανεμηθούν στους μετόχους και στην περίπτωση της πτώχευσης χάνουν τα κεφάλαια τους (Νούλας, 2005). γ) Προνομιούχες μετοχές. Οι κάτοχοι των προνομιούχων μετοχών, αν και ιδιοκτήτες της επιχείρησης, δεν έχουν δικαίωμα ψήφου και απολαμβάνουν μια σταθερή απόδοση όσο υπάρχουν κέρδη και έχουν δικαίωμα στο μέρος πριν από τις κοινές μετοχές. Η τιμή των προνομιούχων μετοχών συνδέεται με τις μεταβολές των επιτοκίων ενώ των απλών από εξαρτάται από τα προσδοκώμενα κέρδη της επιχείρησης (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006), (Νούλας, 2005).

- Στεγαστικά δάνεια. Τα στεγαστικά δάνεια αποτελούν μορφή χρηματοδότησης με εμπράγματη υποθήκη και δίδονται από οργανισμούς αποταμιεύσεων και δανείων, από τις τράπεζες αμοιβαίων αποταμιεύσεων και από τις τράπεζες δανείων. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών διατίθεται για χρηματοδότηση κατοικιών και το υπόλοιπο για χρηματοδότηση κτιρίων επιχειρήσεων. Η εξόφληση των δανείων αυτών, από τους υπόχρεους, γίνεται συνήθως σε μηνιαίες δόσεις και τα περισσότερα από αυτά είναι δάνεια σταθερού επιτοκίου, με σπάνιες εξαιρέσεις. Η συγκέντρωση των επιμέρους αυτών δανείων από τον εκδότη σε ένα ενοποιημένο χρεόγραφο κάνει ευκολότερη την διαπραγμάτευσή τους στη δευτερογενή αγορά (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

- Δημοτικές ομολογίες. Οι δημοτικές ομολογίες είναι τίτλοι οι οποίοι εκδίδονται από τις δημοτικές αρχές και έχουν μακροχρόνια λήξη. Σκοπός της έκδοσής τους είναι η χρηματοδότηση δημοτικών έργων όπως κατασκευή δρόμων κ.λ.π. και αγοράζονται από επιχειρήσεις και από ιδιώτες (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Στο τομέα του χρηματοπιστωτικού συστήματος έχουν εμφανιστεί τελευταία πολλές καινοτομίες οι οποίες έχουν μεταβάλλει την διαχείριση χαρτοφυλακίου και την επενδυτική πρακτική. Σε αυτή την κατάσταση οδήγησε η εμφάνιση των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006). Παράγωγα καλούνται τα χρηματοοικονομικά προϊόντα των οποίων η τιμή εξαρτάται από την τιμή κάποιων άλλων προϊόντων και τα οποία παρέχουν στους επενδυτές εναλλακτικές επενδυτικές επιλογές, εξασφάλιση από τον κίνδυνο που δεν τους προσφέρουν τα άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Οι λόγοι επένδυσης σε παράγωγα είναι α) παρέχουν υψηλή ρευστότητα και εμπορευσιμότητα με αποτέλεσμα να αποδίδονται τα κέρδη ανά πάσα στιγμή, β) χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση κινδύνου μετοχών που έχει ήδη στην κατοχή του ο επενδυτής, γ) χρησιμοποιούνται για επίτευξη κερδών άσχετα να ο επενδυτής έχει και άλλες μετοχές, δ) χρησιμοποιούνται για επίτευξη κερδών και όταν το χρηματιστήριο έχει πτωτική πορεία, ε) επιτυγχάνουν διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου χωρίς ανασύνθεση, και στ) μέσω αυτών επιτυγχάνεται μεγάλη μόχλευση άρα και μεγάλες αποδόσεις. Στη συνέχεια γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων.

- Προθεσμιακά συμβόλαια (forward contracts). Τα προθεσμιακά συμβόλαια είναι συμφωνίες που συνάπτονται σήμερα για αγορά ή πώληση προϊόντος, σε μια ορισμένη τιμή, η οποία πράξη θα λάβει χώρα στο μέλλον. Πλεονεκτήματα αυτών των συμβολαίων είναι ότι είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των πελατών, δεν υπάρχει δέσμευση χρημάτων μέχρι την καταβολή του προϊόντος, δεν απαιτούν ειδικές γνώσεις για την σύνταξή τους και δεν απαιτούν ειδική τοποθεσία. Μειονεκτήματα αυτών είναι ότι υπάρχει δέσμευση της πράξης ως προς την τιμή ανεξάρτητα πως αυτή θα έχει διαμορφωθεί την ημερομηνία της πράξης και υπάρχει κίνδυνος κάποιο από τα δύο μέλη να αθετήσει την συμφωνία (Νούλας, 2006).

- Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (ΣΜΕ)(futures contracts). Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (ΣΜΕ) είναι συμφωνία μεταξύ δύο μελών, δεσμευτική, όπου ο ένας υπόσχεται να πωλήσει και ο άλλος να αγοράσει έναν χρηματοπιστωτικό τίτλο σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή στο μέλλον και σε συγκεκριμένη τιμή και ποσότητα (Νούλας, 2006).

- Χρηματοοικονομικά δικαιώματα. Η αγορά χρηματοοικονομικών δικαιωμάτων διαφέρει αυτής των προθεσμιακών συμβολαίων και υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες αυτών, δικαιώματα σε μετοχές, δικαιώματα σε χρηματιστηριακούς δείκτες, δικαιώματα σε χρέη και δικαιώματα σε προθεσμιακούς τίτλους. Το δικαίωμα αγοράς ή πώλησης μιας συγκεκριμένης ποσότητας χρεογράφου γίνεται σε καθορισμένη τιμή κατά την διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, η οποία διάρκεια είναι έως εννέα μήνες. Η κερδοσκοπία με τα δικαιώματα είναι

δημοφιλής επειδή η τιμή τους είναι πολύ χαμηλότερη αυτής του χρεογράφου, η μεγαλύτερη ζημία που μπορεί να υποστεί είναι η αξία που κατέβαλε για την απόκτηση του δικαιώματος ενώ τα κέρδη μπορεί να είναι πολύ μεγάλα και τα δικαιώματα μπορεί να χρησιμοποιηθούν για εξασφάλιση από μελλοντικό κίνδυνο (Θωμαδάκης και Ξανθάκης, 2006).

Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

Ο ορισμός του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στην πρόταση της Επιτροπής καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ιδρυμάτων και περιλαμβάνει ουσιαστικά τις επιχειρήσεις επενδύσεων, τις οργανωμένες αγορές, τα πιστωτικά ιδρύματα, τις ασφαλιστικές εταιρείες, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων και τους διαχειριστές τους, τους οργανισμούς εναλλακτικών επενδύσεων (όπως είναι τα αμοιβαία κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου), τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης και τις οικονομικές οντότητες ειδικού σκοπού (europa.eu). Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες α) στα πιστωτικά ιδρύματα και β) στα μη πιστωτικά ιδρύματα.

Πιστωτικά Ιδρύματα. Τα πιστωτικά ιδρύματα είναι τα ιδρύματα αυτά τα οποία δίνουν βάρος στην αποδοχή καταθέσεων και στην παροχή δανείων. Σε αυτά περιλαμβάνονται η Τράπεζα Ελλάδος, οι εμπορικές τράπεζες, οι τράπεζες επενδύσεων, οι κτηματικές τράπεζες, οι συνεταιριστικές τράπεζες και οι ειδικοί πιστωτικοί οργανισμοί.

- **Εμπορικές τράπεζες.** Είναι οι τράπεζες που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος των καταθέσεων και παρέχουν χρηματοδότηση τόσο βραχυπρόθεσμη όσο και μακροπρόθεσμη σε όλους τους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Εκτός των παραπάνω συμμετέχουν και σε μετοχικά κεφάλαια επιχειρήσεων, και παρέχουν χρηματιστηριακές, ασφαλιστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης και factoring (Νούλας, 2006).

- **Τράπεζες επενδύσεων.** Είναι οι τράπεζες που χρηματοδοτούν συγκεκριμένους τομείς την ελληνικής οικονομίας όπως βιομηχανία, τουρισμό, εξαγωγών κ.λ.π. Τέτοιες τράπεζες ήταν η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ), η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΕΒΑ) και η Τράπεζα Επενδύσεων. Οι τράπεζες αυτές έχουν απορροφηθεί από άλλα τραπεζικά συστήματα (Νούλας, 2006).

- **Κτηματικές τράπεζες.** Οι τράπεζες αυτές ιδρύθηκαν με σκοπό την χορήγηση στεγαστικών δανείων, μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διάρκειας, τόσο σε ιδιώτες όσο και σε επιχειρήσεις και οργανισμούς. Τέτοιες ήταν η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος, η Εθνική Στεγαστική Τράπεζα και η Aspis Bank (Νούλας, 2006).

- **Συνεταιριστικές τράπεζες.** Είναι οι τράπεζες που ιδρύθηκαν προκειμένου να βοηθήσουν στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Οι τράπεζες αυτές, εκτός από καταθέσεις

και χορηγήσεις δανείων, μπορούν να κάνουν και όλες τις εργασίες που παρέχουν οι εμπορικές τράπεζες. Τέτοιες τράπεζες είναι η Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα, η Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας, η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου κ.α. (Νούλας, 2006).

- Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί. Σε αυτούς ανήκει το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το οποίο λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών. Συμβάλλει στην ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και χορηγεί στεγαστικά και επισκευαστικά δάνεια σε δημοσίους υπαλλήλους και υπαλλήλους ΟΤΑ και ΝΠΔΔ καθώς επίσης δέχεται για φύλαξη και διαχείριση κάθε είδους παρακαταθέσεις (Νούλας, 2006).

Ένας άλλος γενικότερος διαχωρισμός των τραπεζών είναι η διάκρισή τους σε εμπορικές και επενδυτικές τράπεζες. Σύμφωνα με αυτόν α) Εμπορικές είναι οι τράπεζες οι οποίες δανείζονται χρήματα από τους καταθέτες, τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες, και τα δανείζουν κυρίως μικρές επιχειρήσεις, τις ελλειμματικές οικονομικές μονάδες. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των εμπορικών τραπεζών θα έπρεπε να είχε ως αποτέλεσμα την ύπαρξη υψηλών επιτοκίων καταθέσεων και χαμηλών επιτοκίων δανεισμού, πράγμα που δεν συμβαίνει στην πράξη και αυτό επειδή, πιθανόν, να υπάρχουν σιωπηρές – μυστικές συνεννοήσεις μεταξύ των τραπεζών προς ίδιο πάντα συμφέρον. β) Επενδυτικές είναι οι τράπεζες οι οποίες δεν συναλλάσσονται με μικρούς καταθέτες ούτε με μικρές επιχειρήσεις. Όσοι συναλλάσσονται με αυτές έχουν ανάγκη χρηματοδότησης μεγάλων ποσών προκειμένου να εκτελέσουν μεγάλα έργα. Πελάτες τους είναι μεγάλες εταιρείες, κυρίως κατασκευαστικές, το κράτος, δημόσιοι οργανισμοί ή ακόμη και υπερκρατικοί οργανισμοί. Ακόμη αναλαμβάνουν, έναντι αμοιβής, να εκδώσουν ομόλογα δημοσίου και μετοχές εταιρειών και βοηθούν δημόσιες και ιδιωτικές εταιρείες να συλλέξουν κεφάλαια στις κεφαλαιαγορές (Ιωαννίδης, 2011).

Υπηρεσίες πιστωτικών ιδρυμάτων. Τα πιστωτικά ιδρύματα παρέχουν υπηρεσίες και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας. Οι σημαντικότερες υπηρεσίες τους είναι:

- Χρηματοδοτική διαμεσολάβηση. Οι τράπεζες συγκεντρώνουν τα χρήματα των αποταμιευτών, των πλεονασματικών οικονομικών μονάδων, και τους παρέχουν διάφορα χρηματοδοτικά προϊόντα όπως καταθέσεις όψεως, καταθέσεις προθεσμιακές, ανοικτούς λογαριασμούς κ.α. Με τον τρόπο αυτό τους παρέχουν α) ρευστότητα, αφού ανά πάσα στιγμή μπορούν να κάνουν ανάληψη του συνόλου των καταθέσεών τους, β) ευελιξία ληκτότητας, αφού έχουν την δυνατότητα να καταθέσουν τα χρήματά τους για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα, και γ) ευελιξία ποσού, αφού ο αποταμιευτής έχει την δυνατότητα να καταθέσει στην τράπεζα όποιο ποσό αυτός θελήσει.

Οι τράπεζες με τη σειρά τους δανείζουν, με τα χρήματα των καταθετών, τις παραγωγικές μονάδες, έτσι με τον τρόπο της διαμεσολάβησης συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα του οικονομικού συστήματος.

- Επηρεάζουν την νομισματική πολιτική. Αυτό συμβαίνει επειδή οι τράπεζες με τον τρόπο λειτουργίας και τις αποφάσεις τους μπορούν να συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ποσότητας του χρήματος (αύξηση ή μείωση αυτού) στην οικονομία με επακόλουθο τον επηρεασμό και των λοιπών οικονομικών μεταβλητών.

- Παίζουν σημαντικό ρόλο στο σύστημα πληρωμών. Ο ρόλος τους στο σύστημα πληρωμών είναι πολύ σημαντικός ειδικά στις χώρες όπου οι συναλλαγές πραγματοποιούνται με επιταγές καθότι η εκκαθάριση των επιταγών πραγματοποιείται από τις τράπεζες (Νούλας, 2006).

Μη Πιστωτικά Ιδρύματα. Στα μη πιστωτικά ιδρύματα ανήκουν όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός των τραπεζών, οι οποίες τράπεζες ανήκουν στην κατηγορία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα Αμοιβαία Κεφάλαια και οι Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών.

- **Αμοιβαία Κεφάλαια.** Είναι μια περιουσία που δημιουργείται από τα χρήματα που προσφέρουν οι επενδυτές και τα οποία επενδύονται σε χρηματοοικονομικά προϊόντα και αποτελείται από κινητές αξίες και μετρητά και ανήκουν εξ αδιαιρέτου στους μεριδιούχους.

Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών. Ως επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών ορίζεται «οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει κατ' επάγγελμα προς τρίτους μία ή περισσότερες κύριες επενδυτικές υπηρεσίες», σύμφωνα με τον νόμο 2396/1996. Τέτοιες είναι α) οι Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρείες. Είναι μέλη του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών και μπορούν να παρέχουν όλες τις κύριες και παρεπόμενες επενδυτικές υπηρεσίες. β) οι Ανώνυμες Εταιρείες Επενδυτικής Διαμεσολάβησης. Οι εταιρείες αυτές σκοπό έχουν την επενδυτική διαμεσολάβηση. γ) οι Ανώνυμες Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου. Είναι οι ανώνυμες εταιρείες που έχουν μοναδικό σκοπό τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου το οποίο αποτελείται από προϊόντα της χρηματαγοράς και της κεφαλαιαγοράς. δ) οι Εταιρείες Παροχής Πιστώσεων. Είναι οι εταιρείες που έχουν ως αντικείμενό τους την παροχή πιστώσεων σε φυσικά πρόσωπα, τις οποίες έχουν ανάγκη για την κάλυψη τόσο των προσωπικών όσο και των καταναλωτικών αναγκών τους (Νούλας, 2006).

Ιστορική αναδρομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Οι διεθνείς οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις δεν μπορούσαν να αφήσουν αμετάβλητο το ελληνικό τραπεζικό σύστημα που μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 ελεγχόταν από την κρατική εξουσία και χαρακτηριζόταν από έλλειψη ανταγωνισμού και αποτελεσματικότητας. Συγχωνεύσεις και εξαγορές τραπεζών έχουν πραγματοποιηθεί και το κράτος έχει παραχωρήσει τη θέση του στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

Το 1828 σηματοδοτεί την αρχή της ιστορίας του σύγχρονου ελληνικού τραπεζικού συστήματος με την ίδρυση της Εθνικής Χρηματοδοτικής Τράπεζας που σκοπό είχε να βοηθήσει την, σχεδόν ανύπαρκτη τη στιγμή εκείνη, οικονομία της χώρας. Η τράπεζα έκλεισε το 1834 μη δυνάμενη να εμπνεύσει την εμπιστοσύνη. Στις 30 Μαρτίου 1841 ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και της δόθηκε το εκδοτικό προνόμιο το οποίο κράτησε μέχρι και το 1928. Το 1928 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος κατόπιν συμφωνίας με την Κοινωνία των Εθνών η οποία είχε το μονοπώλιο της έκδοσης τραπεζογραμματίων. Το 1839 ιδρύθηκε η Ιονική Τράπεζα, στα Ιόνια νησιά. Το 1882 ιδρύθηκε η Προνομιάχος Τράπεζα Ηπειροθессαλίας που συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα το 1899. Στην Κρήτη το 1899 ιδρύθηκε η Τράπεζα Κρήτης που και αυτή στη συνέχεια συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα. Αργότερα η Τράπεζα Κρήτης επανασυστάθηκε. Το 1893 ιδρύθηκε η Τράπεζα Αθηνών που ήταν καθαρά εμπορική τράπεζα και μέχρι τη συγχώνευσή της με την Εθνική Τράπεζα το 1953 συνέβαλλε σημαντικά στην ικανοποίηση των αναγκών των παραγωγικών κλάδων της χώρας.

Την μεταπελευθερωτική περίοδο και έως το 1900 ιδρύθηκαν πολλές τράπεζες που λειτούργησαν με μορφή εμπορικών τραπεζών, ή τραπεζών βιομηχανικής πίστης ή πιστωτικών συνεταιρισμών. Οι περισσότερες από αυτές, εκτός από την Εθνική Τράπεζα, την Ιονική Τράπεζα, την Τράπεζα Αθηνών και την Τράπεζα Κρήτης, δεν κατάφεραν να ανταπεξέλθουν στις αντίξοες συνθήκες του 1897 και διέκοψαν την λειτουργία τους.

Αρκετές τράπεζες ιδρύθηκαν και στις αρχές του 20ου αιώνα όπως η Τράπεζα Μυτιλήνης το 1901, η Λαϊκή Τράπεζα το 1905, η Εμπορική Τράπεζα το 1907, η Τράπεζα Πειραιώς το 1916 και άλλες. Η έξαρση αυτή της ίδρυσης των τραπεζών οφείλεται στην αύξηση του πληθυσμού μετά τους Βαλκανικούς πολέμους που δημιούργησε αυξημένες ανάγκες για επενδυτικές δραστηριότητες και η άνοδος των εμπορικών συναλλαγών. Υπολογίζεται ότι το 1927 υπήρχαν στην Ελλάδα περίπου 38 τράπεζες, πολύ περισσότερες απ' ό,τι επέβαλαν οι ανάγκες της αγοράς. Για το λόγο ξεκινάει, την χρονική αυτή περίοδο, οι πρώτες συγχωνεύσεις τραπεζών (όπως της Γενικής Τράπεζας με την Λαϊκή Τράπεζα) καθώς επίσης και πολλές τράπεζες αναγκάστηκαν να ανακόψουν τη λειτουργία τους με ταυτόχρονη δημιουργία σημαντικών ζημιών στους καταθέτες.

Οι ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων 25 ετών στον ευρύτερο χώρο της οικονομίας κατέστησαν αναγκαία την αναμόρφωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η

απελευθέρωσή του από την κρατική εξουσία ήταν επιβεβλημένη, όπως προέκυψε από έκθεση της επιτροπής «Χαρισσοπούλου». Το έργο της συνέχισε η έκθεση της Επιτροπής Καρατζά το 1987 η οποία έφερε τον τίτλο « Επιτροπή για την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος» και η οποία έθεσε τα θεμέλια των αλλαγών που έπρεπε να λάβουν χώρα στο τραπεζικό σύστημα. Επίσης η έκθεση Καρατζά ασχολήθηκε ακόμη και έκανε προτάσεις για θέματα όπως τον εκσυγχρονισμό των διαχειριστικών λειτουργιών των τραπεζών, τον έλεγχο αυτών, στην έμφαση που πρέπει να δοθεί από τις τράπεζες στην παροχή νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων και στην ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς. Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 το ελληνικό τραπεζικό σύστημα άρχισε να απελευθερώνεται και να γίνεται ανταγωνιστικό. Στη δεκαετία του 1990 εκδίδονται νέα τραπεζικά νομοθετήματα και ψηφίζεται ειδικός τραπεζικός νόμος που στηρίζεται στη Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία (Οδηγία 89/646/Ε.Ο.Κ.). Το 1991 συγκροτείται η «Επιτροπή Εκσυγχρονισμού του Τραπεζικού Συστήματος» (Επιτροπή Ζαββού) που συντάσσει προτάσεις για ενσωμάτωση διαφόρων Οδηγιών στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία και στη δημιουργία της ενιαίας τραπεζικής αγοράς. Οι αλλαγές της δεκαετίας του 1990 περιλάμβαναν την απελευθέρωση των επιτοκίων, την κατάργηση διαφόρων πιστωτικών κανόνων, την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και την ελεύθερη είσοδο των τραπεζικών ιδρυμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σήμερα το τραπεζικό ελληνικό σύστημα είναι πλέον απελευθερωμένο από τις διαστρεβλώσεις του παρελθόντος, έτσι οι τράπεζες:

- Διαμορφώνουν ελεύθερα τα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων.
- Μπορούν να προσφέρουν ελεύθερα νέα προϊόντα αρμοδιότητάς τους
- Χορηγούν ελεύθερα δάνεια και επενδύουν όπου αυτές νομίζουν καλύτερα, δεν υποχρεούνται πλέον να χρηματοδοτούν ορισμένους κλάδους της οικονομίας
- Δεν υποχρεούνται πλέον να αγοράζουν τίτλους δημοσίου
- Οι εμπορικές τράπεζες μπορεί να είναι ανάδοχοι μετοχών στη χρηματιστηριακή αγορά, και
- Από τις αρχές του 1994 η Τράπεζα Ελλάδος δεν υποχρεούται να χρηματοδοτεί το έλλειμμα του δημόσιου τομέα.

Οι αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα οδήγησαν σε ένα διαφορετικό τραπεζικό σύστημα από απόψεως μεγέθους των τραπεζών, της ποιότητας και του εύρους των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και του ανταγωνισμού. Οι τράπεζες, σήμερα, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν στο νέο ανταγωνιστικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον πρέπει:

- Να ελέγχουν και να μειώνουν τα λειτουργικά τους έξοδα.
- Να έχουν την ευελιξία και την ικανότητα να προσαρμόζονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.
- Να δημιουργούν και να προσφέρουν νέα προϊόντα
- Να έχουν τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό
- Να προσλαμβάνουν άρτια εκπαιδευμένο και με προσόντα προσωπικό
- Να έχουν συστήματα αναγνώρισης και διαχείριση των τραπεζικών κινδύνων
- Να έχουν στο σωστό μέγεθος ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν και να επωφεληθούν των οικονομιών κλίμακας.

Χαρακτηριστικά του ελληνικού Τραπεζικού συστήματος

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 η δομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ήταν αποτέλεσμα κρατικών κανόνων και ρυθμίσεων με αποτέλεσμα τον περιορισμό της αποτελεσματικότητάς του. Οι τράπεζες ελέγχονται πλήρως από την εκάστοτε κυβέρνηση και ο ανταγωνισμός ήταν άγνωστος αφού η Τράπεζα της Ελλάδος καθόριζε τόσο την επενδυτική πολιτική όσο και την πολιτική χρηματοδοτήσεων. Στη συνέχεια επήλθαν μεταβολές στο τραπεζικό σύστημα. Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδος αποτελείται από τις εμπορικές τράπεζες, τις συνεταιριστικές τράπεζες, και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Οι εμπορικές τράπεζες διακρίνονται ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς σε ελεγχόμενες από το Δημόσιο, εκείνες δηλαδή στις οποίες το Δημόσιο κατέχει άμεσα ή έμμεσα (μέσω ταμείων δημοσίου συμφέροντος) σημαντικό ποσοστό μετοχών, και σε τράπεζες ιδιωτικών συμφερόντων (ιδιοκτησίας Ελλήνων ή/και ξένων επενδυτών), ανάλογα με το αν εφαρμόζονται οι διατάξεις του βασικού τραπεζικού νόμου 2076/92, αν είναι εταιρείες ή συνεταιρισμοί και αν η χώρα προέλευσης τους είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή όχι. Οι εμπορικές τράπεζες είναι πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας. Το καθεστώς λειτουργίας τους διέπεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιριών (νόμος 2190/1920), και συμπληρωματικά από τις ειδικές διατάξεις της τραπεζικής νομοθεσίας. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σήμερα χαρακτηρίζεται κυρίως από την ύπαρξη ομίλων που σκοπό έχουν την οργάνωση των οικονομικών τους συμφερόντων. Η δύναμη των ομίλων αυτών είναι τεράστια και μπορούν να ασκήσουν επιρροή στα οικονομικά ζητήματα της χώρας (Κουρμόλης, 2013). Σήμερα, εν μέσω της οικονομικής ύφεσης, για να μπορέσουν οι τράπεζες να σταθούν, την τρέχουσα περίοδο όπου στην Ελλάδα επικρατεί μια «δύσκολη» τραπεζική αγορά θα πρέπει να εκλείψουν οι παγιωμένοι και αναποτελεσματικοί τρόποι σκέψης και να ακολουθήσουν νέους δρόμους και να χαράξουν νέα πορεία για νέα προϊόντα. Και αυτό επειδή αν και οι τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σε παράγωγα υψηλού ρίσκου η οικονομική κρίση τις επηρέασε αρνητικά λόγω της αύξησης του κόστους χρηματοδότησης τους με αποτέλεσμα την μείωση της ρευστότητάς τους. Επιπλέον αυξήθηκε, λόγω της ύφεσης της αγοράς, το ποσοστό των δανείων που ήταν σε καθυστέρηση με αποτέλεσμα να υπάρχουν φόβοι για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών (Κιάκου, 2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΡΟΠΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Τα κριτήρια αξιολόγησης σχετίζονται τόσο με χρηματοοικονομικά κριτήρια όπως ο κύκλος εργασιών, ο μέγιστος χρόνος αποπληρωμής απαιτήσεων, η κερδοφορία και η εξέλιξη της επιχείρησης, όσο και ποιοτικά κριτήρια όπως η εσωτερική οργάνωση, ο πιστωτικός έλεγχος, η πιστωτική πολιτική, η διασπορά της πελατείας, η φερεγγυότητα και η συναλλακτική συμπεριφορά.

Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Είναι γεγονός ότι η χρηματοοικονομική ανάλυση αποτελεί σήμερα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια διαφόρων φορέων, όπως τραπεζών, εταιριών επενδύσεων, μεμονωμένων επενδυτών, διοικήσεων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων κλπ. Οι τελευταίες χρησιμοποιούν ευρύτατα τα πορίσματα της εν λόγω αναλύσεως, διότι μέσω αυτής μπορούν να διαπιστώσουν κατά πόσον η πολιτική που ακολουθούν είναι επιτυχής και αποδοτική για την επιχείρηση, καθώς και πως διαγράφονται οι προοπτικές της στο μέλλον. Ο όρος Ανάλυση και κριτική διερεύνηση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σημαίνει, την αξιολόγηση και αξιοποίηση των δεδομένων των λογιστικών καταστάσεων (Ισολογισμός, Αγορών χρήσης, διάθεσης κερδών) και λοιπών πινάκων και συμπληρωματικών δεδομένων που προκύπτουν από όλη τη λογιστική του λογισμικού του κόστους και της στατιστικής των επιχειρήσεων. Σκοπός της Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης είναι αρχικά η ανάλυση της περιουσιακής και κεφαλαιακής διάρθρωσης της επιχείρησης καθώς και η εκτίμηση της χρηματοπιστωτικής κατάστασης της. Εν συνεχεία, ανάλογα τους εξεταζόμενους δείκτες, παρακολουθείται η ανάλυση της αποδοτικότητας, της ρευστότητας, των επενδύσεων, των αποσβέσεων, του κύκλου εργασιών, της σύνθεσης των δαπανών και προσόδων, των χρηματικών πηγών και χρησιμοποιήσεων αλλά και των κερδών και της διάθεσης αυτών.

Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις

Η λογιστική έχει ως σκοπό την καταγραφή και μελέτη των γεγονότων που αφορούν την κάθε επιχείρηση ώστε να επιτυγχάνετε ο έλεγχος και η σωστή λειτουργία της. Βασική πηγή των πληροφοριών των οικονομικών καταστάσεων είναι τα παρακάτω:

- Ισολογισμός τέλους χρήσης
- Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης
- Ο πίνακας διάθεσης κερδών και
- Το προσάρτημα (Ν. 2190/1920 παρ. 42 β)

Ο ισολογισμός, υπό τη λογιστική του έννοια απεικονίζει, σε μια δεδομένη στιγμή, όλα τα περιουσιακά στοιχεία υλικά ή άυλα και όλες τις υποχρεώσεις της επιχείρησης. Από αυτή την σκοπιά, ο ισολογισμός είναι ένας πίνακας που παρουσιάζει την περιουσία της επιχείρησης. Η ανάλυσή του επιτρέπει να γίνει γνωστή η σύνθεση του κεφαλαίου της επιχείρησης. Επιπλέον, η εκτίμηση των στοιχείων που περιέχει επιτρέπει τον προσδιορισμό της αξίας της επιχείρησης. Από μια χρηματοοικονομική οπτική, ο ισολογισμός παρουσιάζει, σε μια δεδομένη στιγμή, τα περιουσιακά στοιχεία, φυσικά και χρηματοοικονομικά, που έχει στη

διάθεσή της η επιχείρηση, καθώς και τις πηγές κεφαλαίων που της επιτρέπουν να χρηματοδοτήσει την απόκτησή τους.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης εμφανίζει δυναμικά το αποτέλεσμα που πραγματοποίησε μια επιχείρηση κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (από 1/1 έως και 31/12), καθώς και τους προσδιοριστικούς παράγοντες αυτού του αποτελέσματος. Το λογιστικό αποτέλεσμα προκύπτει εάν από τα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν μέσα στην χρήση, αφαιρέσουμε τα αντίστοιχα έξοδα. Έσοδα είναι η εισροή περιουσιακών στοιχείων (ή μείωση υποχρεώσεων) που προκύπτει από την πώληση αγαθών και υπηρεσιών από την επιχείρηση και έξοδα είναι η εκροή περιουσιακών στοιχείων (ή αύξηση υποχρεώσεων) που χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτηση εσόδων.

Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων καταρτίζεται υποχρεωτικά στη περίπτωση που γίνεται διανομή των κερδών και καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών της επιχείρησης. Τα στοιχεία του πίνακα απεικονίζονται σε δύο στήλες, οι οποίες αντιστοιχούν στην παρούσα και την προηγούμενη χρήση. Η διάθεση κερδών ακολουθεί την εξής σειρά:

1. Κρατείται για τακτικό αποθεματικό 5% (ή 1/20) επί των καθαρών ετησίων κερδών. Μόλις το αποθεματικό φτάσει το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου τότε η κράτηση παύει να είναι υποχρεωτική.
2. Κρατείται 6% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου για την καταβολή του πρώτου μερίσματος.
3. Το υπόλοιπο των κερδών διατίθεται όπως ορίζει το καταστατικό.

Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης είναι απαραίτητο συμπλήρωμα των οικονομικών καταστάσεων, με το οποίο δίδονται διάφορες πρόσθετες πληροφορίες και επεξηγήσεις. Οι πληροφορίες αυτές παρέχονται προκειμένου να διευκολύνουν τους χρήστες να κατανοήσουν ευκολότερα το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων και να προσδιορίσουν την πραγματική οικονομική κατάσταση και τα ακριβή αποτελέσματα (κέρδη, ζημίες) μια επιχείρησης.

Ανάλυση Αριθμοδεικτών

Μια από τις πλέον διαδεδομένες και χρήσιμες μεθόδους χρηματοοικονομικής ανάλυσης αποτελεί η χρήση αριθμοδεικτών. Ο υπολογισμός και η παρουσίαση των διαφόρων αριθμοδεικτών, αποτελεί ένα είδος ανάλυσης το οποίο πολλές φορές ενδέχεται να παρέχει μόνο ενδείξεις. Για αυτό τον λόγο ένας μεμονωμένος αριθμοδείκτης δεν μπορεί να μας δώσει από μόνος του μια πλήρη εικόνα της επιχείρησης και θα πρέπει να συγκρίνεται ή να συνδυάζεται και με άλλους, αντιπροσωπευτικούς ή πρότυπους αριθμοδείκτες. Οι περισσότερο χρησιμοποιούμενοι για την χρηματοοικονομική ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων είναι οι παρακάτω:

- Αριθμοδείκτες δραστηριότητας: η χρησιμοποίησή τους αποσκοπεί στο να μετρήσουν το βαθμό στον οποίο μια οικονομική μονάδα είναι αποτελεσματική στη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων, πόσο ικανοποιητικά ή όχι τα χρησιμοποιούν.
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας: η χρησιμοποίησή τους αποσκοπεί στον να προσδιορίσουν την βραχυχρόνια οικονομική θέση μια οικονομικής μονάδας, καθώς επίσης και την ικανότητα της να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας: η χρησιμοποίηση τους αποσκοπεί στο να υπολογίσουν την αποδοτικότητα μίας οικονομικής μονάδας, την αποδοτικότητα των κερδών της καθώς επίσης και την ικανότητα της διοικήσεως της.
- Αριθμοδείκτες διαρθρώσεως κεφαλαίων και βιωσιμότητας: η χρησιμοποίηση τους αποσκοπεί στο να εκτιμηθεί η ικανότητα της οικονομικής μονάδας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της, μακροχρόνια, καθώς επίσης και στο να εκτιμάται ο βαθμός προστασίας που απολαμβάνουν οι πιστωτές της.
- Αριθμοδείκτες επενδύσεων: οι αριθμοδείκτες αυτοί σχετίζονται τον αριθμό των μετοχών μιας οικονομικής μονάδας και την χρηματιστηριακή τους τιμή με τα κέρδη, τα μερίσματα και τα υπόλοιπα περιουσιακά της στοιχεία.
- Αριθμοδείκτες δαπανών λειτουργίας: παρέχουν ένδειξη για την πολιτική που ακολουθεί η διοίκηση της οικονομικής μονάδας απέναντι στις διάφορες δαπάνες λειτουργίας καθώς επίσης και την αποτελεσματικότητα της απέναντι στις επιμέρους δαπάνες.

Είναι ευνόητο ότι τα διάφορα είδη αριθμοδεικτών αλληλοσυμπληρώνονται προκειμένου ο αναλυτής να έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Ταξινομώντας τους αριθμοδείκτες σε κατηγορίες βοηθά τον χρηματοοικονομικό αναλυτή να εστιάσει την προσοχή του σε εκείνα τα σημεία που τον ενδιαφέρουν περισσότερο, ανάλογα πάντα με τον σκοπό του.

Καταστάσεις ταμειακών ροών

Η κατάσταση ταμειακών ροών έχει σκοπό να πληροφορήσει τους ενδιαφερόμενους για τις μεταβολές στα μετρητά και τα μετρητά ισοδύναμα για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, σε συγκεκριμένη επιχείρηση ή οργανισμό. Οι πληροφορίες που παρέχει η κατάσταση ταμειακών ροών στον αναγνώστη είναι συμπληρωματικές σε αυτές που λαμβάνει από τις άλλες δημοσιεύσιμες καταστάσεις της επιχειρηματικής μονάδας. Ενδεικτικά ο χρήστης της κατάστασης ταμειακών ροών λαμβάνει πληροφορίες για:

- Τις μεταβολές των στοιχείων του Ενεργητικού με επιπτώσεις στα μετρητά και μετρητά ισοδύναμα της επιχειρηματικής μονάδας
- Τις μεταβολές των στοιχείων του παθητικού με επιπτώσεις στα μετρητά και μετρητά ισοδύναμα της επιχειρηματικής μονάδας
- Τις μεταβολές στη Χρηματοοικονομική διάρθρωση της επιχείρησης (την δυνατότητα ανταπόκρισης στις οικονομικές υποχρεώσεις – ρευστότητα, την ικανότητα ικανοποίησης των υποχρεώσεων της επιχείρησης σε συγκεκριμένο χρόνο – φερεγγυότητα κ.α.) δηλαδή:
 1. - Την ικανότητα να μετατρέπει τα λογιστικά κέρδη σε μετρητά.
 2. - Την ικανότητα να καταβάλει μερίσμα στους μετόχους
 3. - Την ικανότητα να χρηματοδοτεί τα επενδυτικά της σχέδια
 - Την ικανότητα των στελεχών της, για σωστό προγραμματισμό, συντονισμό, διαχείριση και έλεγχο των εισροών και εκροών της οικονομικής μονάδας. Δηλαδή:
 1. - Τη σωστή χρήση των κεφαλαίων της επιχειρηματικής μονάδας ή οργανισμού, μέσα από την αποφυγή καταστάσεων έλλειψης μετρητών,
 2. - Την έγκαιρη πληρωμή των υποχρεώσεων της επιχείρησης στους προμηθευτές της,

3. - Την έγκαιρη καταβολή των μερισμάτων στους μετόχους,
4. - Την σωστή διαχείριση των επιπλέον ρευστών διαθεσίμων, μέσα από βραχυχρόνιες τοποθετήσεις με στόχο την βελτιστοποίηση της απόδοσής αυτών.
 - Την ικανότητα παραγωγής μετρητών και μετρητών ισοδυνάμων και την πηγή παραγωγής αυτών (πχ. Από την παραγωγική δραστηριότητα, από επενδυτικές δραστηριότητες, από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες).
 - Την ικανότητα της επιχειρηματικής μονάδας για να αντιμετωπίσει τις μελλοντικές ταμειακές της ανάγκες.
 - Την ικανότητά της να παραγάγει μετρητά και μετρητά ισοδύναμα από τις δραστηριότητες που ασκεί.

Γενικά ως ταμειακές ροές λογιστικά εννοούμε τις εισροές (εισπράξεις) και τις εκροές (πληρωμές) μετρητών και μετρητών ισοδυνάμων.

Ανάλυση κεφαλαίου κίνησης

Εξαιτίας της στενής σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στις τρέχουσες λειτουργικές ανάγκες μιας οικονομικής μονάδας και στο κεφάλαιο κίνησης της, η ανάλυση του τελευταίου είναι εξαιρετικής σημασίας για τον οικονομικό αναλυτή. Η κακή του διαχείριση ή η ανεπάρκεια του είναι από τις σημαντικότερες αιτίες που μία οικονομική μονάδα μπορεί να οδηγηθεί σε πτώχευση.

Ο ρόλος του ελεγκτή των οικονομικών καταστάσεων είναι απαραίτητος για την πορεία και τη λειτουργία της εταιρείας. Το αντικείμενο ενός ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι η έκφραση γνώμης του ελεγκτή για το αν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί, από όλα τα ουσιώδη θέματα, με βάση ένα πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων. Παρά το γεγονός ότι η γνώμη του ελεγκτή ενισχύει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ο χρήστης τους δεν πρέπει να υποθέσει ότι η ελεγκτική γνώμη είναι μια επιβεβαίωση και της μελλοντικής βιωσιμότητας της εταιρείας, ή της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας με τις οποίες έχουν αντιμετωπισθεί οι υποθέσεις της εταιρείας από την διοίκησή της. Ο έλεγχος, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, πρέπει να είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να παρέχει λογικές επιβεβαιώσεις ότι οι οικονομικές καταστάσεις λαμβανόμενες ως σύνολο είναι ελεύθερες από «ουσιώδη» λάθη. Η έννοια του «ουσιώδους λάθους» είναι ένα κρίσιμο όριο το οποίο χρησιμοποιούν οι ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων και πρέπει οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αντιλαμβάνονται την έννοια και τη χρήση του. Η πληροφορία λοιπόν θεωρείται «ουσιώδης» όταν η παράλειψή της ή η λανθασμένη διατύπωσή της μπορεί να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών οι οποίες, λαμβάνονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις. Από την άλλη, λογική επιβεβαίωση είναι εκείνη η βασική ελεγκτική αρχή με την οποία ο ελεγκτής συγκεντρώνει εκείνες τις ελεγκτικές αποδείξεις οι οποίες είναι απαραίτητες για να σχηματίσει γνώμη. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει τέλος να γνωρίζουν ότι ο ελεγκτής δεν μπορεί να παράσχει απόλυτη επιβεβαίωση διότι υπάρχουν ενδογενείς περιορισμοί σε έναν έλεγχο, οι οποίοι επιδρούν στην ικανότητά του να εντοπίσει ουσιώδη λάθη. Οι περιορισμοί αυτοί είναι αποτέλεσμα παραγόντων όπως: (α) η χρήση δειγματοληψίας στον έλεγχό του, (β) ενδογενείς περιορισμοί του εσωτερικού ελέγχου (π.χ. η πιθανότητα να υπάρχουν υπερβάσεις της διοίκησης, ή ακόμα και απάτη), (γ) το γεγονός ότι οι περισσότερες ελεγκτικές αποδείξεις είναι “πειστικές” και όχι “συμπερασματικές”. Ο αναγνώστης των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να έχει βασικές γνώσεις λογιστικής, ώστε να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων και επίσης, να έχει τη δυνατότητα να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο των σημειώσεων της εταιρείας στον

Ισολογισμό, καθώς και των παρατηρήσεων των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Ειδικά οι τελευταίες είναι κρίσιμες, καθώς αναφέρουν αποκλίσεις της εταιρείας από τις αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και οι τελευταίες θα πρέπει να αναμορφωθούν με τις παρατηρήσεις αυτές, ώστε να είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία. Ευθύνη για τις οικονομικές καταστάσεις: Τόσο ο Κ.Ν. 2190/1920, όσο και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα Διεθνή Ελεγκτικά πρότυπα και οι αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης αναγνωρίζουν ότι την ευθύνη κατάρτισης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο ή/και κάποιο άλλο όργανο της διοίκησής της.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός Κίνδυνος - Credit Risk είναι ο κίνδυνος που διατρέχει μια επιχείρηση ή ένας οργανισμός να μην εισπράξει έγκαιρα τις απαιτήσεις του ή ακόμα, σε μερικές περιπτώσεις, να μην τις εισπράξει ποτέ. Δημιουργείται όταν η Πιστοληπτική Ικανότητα της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης είναι χαμηλή, και άρα ευπρόσβλητη ακόμη και από ασήμαντες μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος. Η συνηθέστερη συνέπεια του Πιστωτικού Κινδύνου στις επιχειρήσεις που τον αντιμετωπίζουν είναι ο περιορισμός της ρευστότητάς τους, ενώ σε άλλες περιπτώσεις το αποτέλεσμα είναι η μείωση της Πιστοληπτικής τους Ικανότητας και μοιραία η πτώχευση. Έτσι, ενδεχόμενες αλλαγές στο μικροοικονομικό ή και μακροοικονομικό περιβάλλον μπορεί εύκολα να οδηγήσουν τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις σε αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Ο Πιστωτικός Κίνδυνος μπορεί να επηρεάσει την Κεφαλαιακή Επάρκεια ακόμα και των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών, παρ' όλες τις εγγυήσεις που λαμβάνουν για κάθε παρεχόμενο προϊόν χρηματοδότησης. Είναι αυξημένος στις περιπτώσεις αυτές τόσο λόγω του πλήθους των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων, όσο και της διαφορετικότητας των πελατών στους οποίους απευθύνονται οι οργανισμοί αυτοί. Για τους λόγους αυτούς, ειδικά για τους Τραπεζικούς Οργανισμούς, ο Πιστωτικός Κίνδυνος θα πρέπει να μετριέται με την μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, έτσι ώστε η Τράπεζα να δεσμεύει τα λιγότερα δυνατά κεφάλαια για την κάλυψη τυχόν επισφαλειών. Τα παραπάνω έχουν έγκαιρα επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία με την οδηγία περί κεφαλαιακής επάρκειας CAD II, έχει αναβαθμίσει το σχετικό εποπτικό πλαίσιο, στο οποίο έχει εναρμονισθεί και η Τράπεζα της Ελλάδος. Έτσι, οι Τράπεζες που θα ακολουθήσουν τις οδηγίες αυτές, θα ελέγξουν καλύτερα τις επισφάλειες τους και θα μπορέσουν να επενδύσουν παραγωγικότερα τα κεφάλαιά τους προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό λόγω των συνθηκών του έντονου ανταγωνισμού που δημιουργείται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι βασικοί άξονες για την μέτρηση του Πιστωτικού Κινδύνου είναι δύο. Ο πρώτος αφορά στην δημιουργία εφαρμογών πρόβλεψης της συναλλακτικής συμπεριφοράς του πελατολογίου μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Ο δεύτερος αφορά στην εφαρμογή τεχνικών για να αποτυπωθεί ο βαθμός επηρεασμού της επιχείρησης από την συμπεριφορά αυτή.

Στην πρώτη περίπτωση με την χρήση εφαρμογών διαβαθμίσεως του Πιστωτικού Κινδύνου αποτυπώνεται η κατάταξη των πελατών μιας επιχείρησης βάσει της Πιστοληπτικής τους Ικανότητας, συνοδευόμενη από την αντίστοιχη πρόβλεψη ασυνέπειας. Έτσι η επιχείρηση είναι σε θέση να κατανείμει τις χρηματοδοτήσεις της σε ζώνες πιστοληπτικής ικανότητας, άρα σε ζώνες συγκεκριμένου κινδύνου και συνεπώς σε συγκεκριμένη επισφάλεια. Σχετικά με τον δεύτερο άξονα, υπάρχουν μια σειρά από εργαλεία και εφαρμογές που μετρούν την “αξία σε κίνδυνο” (VaR), οι οποίες είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες και χρησιμοποιούνται από τους Τραπεζικούς Οργανισμούς και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Η μέτρηση του Πιστωτικού

Κινδύνου είναι μια σύνθετη διαδικασία καθώς απαιτείται συγκέντρωση, ομαδοποίηση και συνδυασμένη ανάλυση μιας σειράς από ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες.

Επιτροπή Βασιλείας

Έχοντας διερευνήσει το διεθνές τραπεζικό σύστημα, τις πρόσφατες διεθνείς κρίσεις, τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζονται στα διάφορα εθνικά συστήματα εποπτείας τραπεζών καθώς και τα προβλήματα που προκύπτουν στην εποπτεία από τα διαφορετικά επίπεδα ασφάλειας που τηρούν οι τράπεζες, η Επιτροπή αναγνώρισε την ανάγκη να υπάρξει ένα ενιαίο εποπτικό πλαίσιο για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα παραρτήματα των τραπεζών που δραστηριοποιούνται διεθνώς και τις θυγατρικές τους εταιρίες. Ο στόχος της είναι να προσφέρει κατευθυντήριες γραμμές και τεχνικές που θα οδηγήσουν στη σύγκλιση των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στο διεθνές περιβάλλον σε σχέση με την κεφαλαιακή επάρκεια. Οι κατευθύνσεις και τεχνικές που πρότεινε αρχικά η Επιτροπή της Βασιλείας περιγράφονται στο κείμενο «International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards» το 1988 και αποτέλεσε αυτό που αργότερα ατύπως ονομάστηκε «Βασιλεία Ι» (History of the Basel Committee and its Membership, Bank for International Settlements – BIS, 2007). Η επιτροπή της Βασιλείας, έχοντας εντοπίσει την ανάγκη τόσο τροποποίησης επιμέρους διατάξεων, όσο και ενίσχυσης του περιεχομένου της, προχώρησε σε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τους φορείς της αγοράς για την τροποποίησή της, ώστε τον Ιούνιο του 2004 συνέταξε την τελική έκθεση με τίτλο «το νέο σύμφωνο της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια» «The new Basel Capital Accord» γνωστό ως «Βασιλεία ΙΙ». Το εν λόγω εποπτικό πλαίσιο, γνωστό και ως Βασιλεία ΙΙ, καθιέρωσε τους ακόλουθους τρεις θεμελιώδεις άξονες εποπτείας («Πυλώνες»):

- Τις μεθόδους προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι των κινδύνων που τα πιστωτικά ιδρύματα κατά κανόνα αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο της άσκησης των δραστηριοτήτων τους και καθιερώνονται κεφαλαιακές απαιτήσεις και για το λειτουργικό κίνδυνο (Πυλώνας 1).
- Τις αρχές, τα κριτήρια και τη διαδικασία με την οποία καταρχάς τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και κατ' ακολουθίαν η εποπτική αρχή (Τράπεζα της Ελλάδος) αξιολογούν την επάρκεια των κεφαλαίων και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων κάθε πιστωτικού ιδρύματος χωριστά, σε σχέση με τους πάσης φύσεως κινδύνους στους οποίους αυτό εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, πέραν από εκείνους που αντιμετωπίζονται στον Πυλώνα 1 (Πυλώνας 2).
- Τις υποχρεώσεις δημοσιοποίησης στοιχείων για την ενίσχυση της διαφάνειας και της πειθαρχίας της αγοράς με την παροχή στους ενδιαφερόμενους της δυνατότητας σύγκρισης τόσο της πολιτικής για τη διαχείριση κινδύνων, της κεφαλαιακής και οργανωτικής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, παρέχοντας έτσι κίνητρο για την βελτίωσή τους, όσο και των μεθόδων και πρακτικών που εφαρμόζουν οι εποπτικές αρχές (Πυλώνας 3).

Πιστωτικός Κίνδυνος και Τράπεζες

Βασική αρχή των πιστοδοτήσεων είναι η πλήρης γνώση του πελάτη και της εργασίας του προκειμένου να προσδιοριστεί ο πιστωτικός κίνδυνος και να ληφθούν οι αναγκαίες

εξασφαλίσεις της πιστοδότησης. Προκειμένου να επιτευχθεί ο βασικός στόχος που είναι η διασφάλιση των συμφερόντων της τράπεζας με την ελαχιστοποίηση των πιστωτικών κινδύνων χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα κριτήρια πιστοδοτήσεων. Τα κριτήρια αυτά χωρίζονται σε βασικά – πιστωτικά κριτήρια και επικουρικά κριτήρια (εξασφαλίσεις, απόδοσης). Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στις επιχειρήσεις είναι:

A) Βασικά – πιστωτικά κριτήρια. Πιστωτικά κριτήρια είναι εκείνα τα οποία από την ανάλυση και εκτίμηση τους προκύπτει η ύπαρξη ή όχι πιστωτικού κινδύνου καθώς επίσης η δυνατότητα του πιστούχου να εξυπηρετεί την πιστοδότηση. Αυτά είναι:

- Προσδιορισμός της ανάγκης που θα καλύψει η αιτούμενη πιστοδότηση καθώς επίσης και των συνολικών πιστωτικών αναγκών του πιστούχου.
- Εξέταση των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά καθώς και εκτίμηση της πορείας τους κατά την διάρκεια της πιστοδότησης.
- Εξέταση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης (ποιοτικά και ποσοτικά) και εκτίμηση της δυνατότητας της για την ομαλή εξυπηρέτηση της πιστοδότησης.

1) Προσδιορισμός της πιστωτικής ανάγκης. Σημαντικό στοιχείο είναι η διερεύνηση και προσδιορισμός της ανάγκης που θα καλύψει η πιστοδότηση ούτως ώστε οι πιστοδοτήσεις να καλύπτουν ανάγκες που έχουν σχέση με την δραστηριότητα της επιχείρησης. Πρέπει να αποφεύγονται οι πιστοδοτήσεις για κάλυψη ζημιολογικών αποτελεσμάτων ή για κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Αυτό έχει μεγάλη σημασία επειδή σχετίζεται άμεσα με την δυνατότητα ομαλής αποπληρωμής της πιστοδότησης. Επίσης πρέπει να αποφεύγεται η χρήση βραχυπρόθεσμου δανεισμού σε κάλυψη επενδυτικών αναγκών για την αποφυγή προβλημάτων στην αποπληρωμή της πιστοδότησης.

2) Ανάλυση συνθηκών αγοράς. Είναι βασικό για την σωστή εκτίμηση της μελλοντικής πορείας μιας επιχείρησης η γνώση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά που δραστηριοποιείται. Οι συνθήκες της αγοράς μεταβάλλονται συνεχώς και οι μεταβολές αυτές έχουν επιπτώσεις στην λειτουργία της επιχείρησης. Πληροφορίες μπορούμε να αντλήσουμε από:

- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία,
- Ετήσιο οδηγό ICAP,
- Κλαδικές Μελέτες,
- Κλαδικά ένθετα ημερησίου και περιοδικού τύπου,
- Περιοδικά έντυπα, κτλ.

Τα κύρια στοιχεία που πρέπει να εξετάζονται είναι :

- Τα κύρια χαρακτηριστικά του κλάδου. Αριθμός και μεγέθη επιχειρήσεων, μερίδια στην αγορά, περιθώρια κέρδους, οικονομική κατάσταση (δείκτες ρευστότητας, δανειακής επιβάρυνσης, αποδοτικότητας κτλ.)
- Σύγκριση χαρακτηριστικών επιχείρησης με του κλάδου,
- Κατάσταση της αγοράς που δραστηριοποιείται η επιχείρηση (μονοπωλιακή, ολιγοπωλιακή, ανεργία, ύφεση κτλ.)

- Πλεονεκτήματα της επιχείρησης σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

3) Πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης. Προϋπόθεση για την λήψη πιστωτικής απόφασης αποτελεί η γνώση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης από την οποία προκύπτει η δυνατότητα της να ανταποκρίνεται από την λειτουργία της και όχι από αποσπασματικές ενισχύσεις των κεφαλαίων της ή από την τυχόν ακίνητη περιουσία της. Για την διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης γίνεται αξιολόγηση των απαραίτητων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων που έχουν σχέση με την δραστηριότητα και την εξέλιξη της πιστοδοτούμενης επιχείρησης. Ποιοτικά στοιχεία:

- Ιστορικό επιχείρησης (ίδρυση, μεταβολές, αντικείμενο κτλ.),
- Διοίκηση επιχείρησης (στελέχωση, αρμοδιότητες, οργάνωση λειτουργίας επιχείρησης, διάδοχη κατάσταση κτλ.),
- Φήμη της επιχείρησης στην αγορά,
- Λειτουργία του παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης (παραγωγικά μέσα, προμηθευτές, προϊόντα, πελάτες, όροι συναλλαγών κτλ.).

4) Ποσοτικά στοιχεία (επιχείρησης με βιβλία Γ' κατηγορίας): Τα ποσοτικά στοιχεία αφορούν την διαχρονική εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης. Θα πρέπει να γίνεται ανάλυση των απολογιστικών οικονομικών στοιχείων τουλάχιστον την τελευταίας τριετίας και ο αξιολογητής εξετάζει την εξέλιξη των παρακάτω βασικών οικονομικών μεγεθών:

- Εξέλιξη των πωλήσεων της επιχείρησης (κατά ποσότητα και αξία),
- Εξέλιξη αποσβέσεων (αυξημένες, μειωμένες),
- Εξέλιξη του λειτουργικού αποτελέσματος,
- Εξέλιξη του τελικού αποτελέσματος,
- Εξέλιξη τραπεζικού δανεισμού,
- Εξέλιξη των βασικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού.
- Σημαντικές μεταβολές εξετάζονται για την διαπίστωση του λόγου δημιουργίας των στοιχείων. • Εξέταση αριθμοδεικτών (βλ. Παράρτημα Γ παράγραφος 2).

B) Επικουρικά κριτήρια:

- Οι παρεχόμενες εξασφαλίσεις, δηλαδή ο βαθμός υποστήριξης της πιστοδότησης από ενοχικές, εμπράγματατες ή χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις.
- Αποδοτικότητα συνεργασίας. Εξασφάλιση της πιστοδότησης Πέραν των παραπάνω αναφερόμενων ο αξιολογητής, από της ανάλυση των οικονομικών στοιχείων προσδιορίζει την δυνατότητα αποπληρωμής της πιστοδότησης η οποία πρέπει να στηρίζεται σε πηγές που προκύπτουν από την λειτουργία της επιχείρησης. Η βιωσιμότητα της επιχείρησης θεωρείται η καλύτερη διασφάλιση για μία τράπεζα. Επειδή όμως το περιβάλλον που λειτουργούν οι επιχειρήσεις συνεχώς μεταβάλλεται και οι κίνδυνοι είναι πολλοί και αστάθμητοι, χρειάζεται η ύπαρξη και άλλων πηγών εξυπηρέτησης της πιστοδότησης που ενδεικτικά αναφέρονται:

- Παροχή εγγυήσεων,
- Παροχή υποθηκών (υποθήκες – προσημειώσεις),

- Ενέχυρα (αξιόγραφα, καταθέσεις, τίτλοι κτλ.)

Όταν το επιβάλει η μορφή της πιστοδότησης (π.χ. μακροπρόθεσμες χορηγήσεις) ή εφόσον από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης δεν μένει ικανοποιημένοι, τότε προκειμένου να καλυφθεί η πιστοδότηση η τράπεζα καταφεύγει στην λήψη εμπράγματων εξασφαλίσεων. Εφόσον η αιτούμενη πιστοδότηση κριθεί πρώτα ότι καλύπτει τα παραπάνω κριτήρια τότε πλέον, επικουρικά, ο αξιολογητής του τραπεζικού συστήματος ελέγχει αν υπάρχει ωφέλεια από την συγκεκριμένη συνεργασία. Το όφελος που θα έχει η τράπεζα από την χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει το λειτουργικό κόστος και να αφήνει κέρδος. Η αποδοτικότητα είναι ποσοστιαία αναλογία του συνόλου των ωφελειών από όλες τις εργασίες προς τα απασχολούμενα κεφάλαια (μέσος όρος κεφαλαίου που δέσμευσε στην επιχείρηση).

Τρόποι αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων

Υπάρχουν δύο ερμηνείες στην περίπτωση των επενδυτικών σχεδίων. Η μία αναφέρεται στην συνεργασία της επιχείρησης με την τράπεζα και η δεύτερη με την χρήση επιχορηγούμενων προγραμμάτων από τις επιχειρήσεις και τους τρόπους αξιολόγησης τους.

1. Τρόποι αξιολόγησης επιχορηγούμενων επενδυτικών σχεδίων

Τις περισσότερες φορές σε ένα μεγάλο επιχορηγούμενο πρόγραμμα αναλαμβάνουν ένα μερίδιο ελέγχου και αξιολόγησης και οι τράπεζες. Τα επιχορηγούμενα προγράμματα έχουν σκοπό την ανακαίνιση, τον εκσυγχρονισμό, την δημιουργία ενός νέου υποκαταστήματος, την αγορά νέων μηχανημάτων, την αγορά νέου εξοπλισμού κ.α. εφόσον καλύπτουν ορισμένες προϋποθέσεις. Τις περισσότερες φορές μια επιχείρηση μπορεί να υποβάλει αίτηση επιχορήγησης στην ελεγκτική αρχή για τις δαπάνες που εκείνη θέλει να πραγματοποιήσει μέσω των προσφορών/ προτιμολογίων που θα καταθέσει. Ενδεικτικές δαπάνες μπορεί να είναι κτηριακές παρεμβάσεις, μηχανήματα και εξοπλισμός, συστήματα ποιότητας και αυτοματοποίησης, δαπάνες προβολής, προώθησης κ.α. Εάν εγκριθεί η υποβαλλόμενη πρόταση τότε η επιχείρηση μπορεί να υλοποιήσει τις δαπάνες αυτές, εάν το επιθυμεί και να επιχορηγηθεί μετά από τον έλεγχο υλοποίησης με ένα ποσοστό επί της καθαρής αξίας των δαπανών. Υπάρχουν φυσικά και επιχορηγούμενα προγράμματα που έχουν σχέση με την ίδρυση νέων επιχειρήσεων για νέους επαγγελματίες, είτε με την κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών προς το δημόσιο για την αύξηση του απασχολούμενου προσωπικού. Κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις έχει τους δικούς της όρους, τις δικές της προϋποθέσεις και φυσικά τον δικό της τρόπο αξιολόγησης. Αυτό που θα προσπαθήσω να παρουσιάσω είναι η πιο σύνηθες διαδικασία αξιολόγησης μιας επενδυτικής πρότασης από τα αρμόδια όργανα είτε εντάσσονται ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης είτε όχι. Η πιο σύνηθες διαδικασία στην περίπτωση ύπαρξης ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης για την αξιολόγηση των επενδυτικών προτάσεων που υποβάλλονται από τους υποψήφιους επενδυτές, μέχρι και την έγκρισή τους, περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

Στάδιο 1ο: Αξιολόγηση των επενδυτικών προτάσεων από τον ενδιάμεσο φορέα.

Στάδιο 2ο: Έλεγχος της αξιολόγησης από την Δευτεροβάθμια Επιτροπή.

Στάδιο 3ο: Έλεγχος διαθεσιμότητας των απαιτούμενων πόρων και οριστικοποίηση της κατάστασης των προς χρηματοδότηση επενδύσεων.

Στάδιο 4 ο: Κοινοποίηση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης στους επενδυτές – ενστάσεις – πρόσκληση για υπογραφή συμβάσεων.

Ένα από τα βασικότερα στάδια είναι το 1ο είτε αυτό γίνεται από ενδιάμεσο φορέα είτε απευθείας από τα αρμόδια όργανα. Στο συγκεκριμένο κομμάτι γίνεται αξιολόγηση των επενδυτικών προτάσεων που υποβάλλονται από τους επενδυτές και συμπληρώνεται το «δελτίο αξιολόγησης». Εξετάζεται αν ο δικαιούχος καλύπτει τα απαιτούμενα κριτήρια που ορίζονται από το εκάστοτε πρόγραμμα για παράδειγμα η δυνατότητα κάλυψης ίδιας συμμετοχής (εφόσον απαιτείται), η βιωσιμότητα της επιχείρησης, η δημιουργία ή/και η διατήρηση νέων θέσεων απασχόλησης, η επιχειρηματική ικανότητα και η συνέπεια στις συναλλαγές του δυνητικού δικαιούχου της ενίσχυσης κ.α. Εφόσον καλυφθεί το συγκεκριμένο κομμάτι όλα τα υπόλοιπα στάδια έχουν να κάνουν με τον επανέλεγχο, την ανάγκη ή όχι αύξησης του συνολικού προϋπολογισμού της δημόσιας επιχορήγησης και τέλος της υπογραφή του σχεδίου σύμβασης εφόσον εγκριθούν ή την υποβολή ένστασης εφόσον απορριφθούν.

2. Τρόποι αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων ιδιωτικών επιχειρήσεων

Στο χώρο των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των τραπεζών, τα επενδυτικά σχέδια αποτελούν σημείο αναφοράς για τη συμμετοχή ή όχι στην υλοποίηση των αντίστοιχων επενδύσεων. Η χρηματοδότηση σωστών επενδυτικών προγραμμάτων είναι αποφασιστικής σημασίας για την χώρα, αφού έτσι δημιουργούνται προϋποθέσεις άμεσης ή έμμεσης διεύρυνσης της οικονομίας. Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι για την χρηματοδότηση επιχειρήσεων αναζητούνται και εντοπίζονται σοβαροί επενδυτές - επενδυτικά προγράμματα. Με δεδομένο το έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της τραπεζικής αγοράς και των αυξημένων κινδύνων που περικλείουν οι επενδύσεις, οι τεχνικές αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων βοηθούν αποτελεσματικά στην καλύτερη πρόβλεψη της πορείας υλοποίησης των επενδύσεων, με αντίστοιχη εκτίμηση του αναμενόμενου οφέλους και των κινδύνων που υπάρχουν. Για την αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων των επιχειρήσεων η σύγχρονη χρηματοοικονομική θεωρία έχει να προτείνει τις παρακάτω μεθόδους:

- Η διαχρονική αξία του χρήματος
- Η μέθοδος του χρόνου αποπληρωμής (payback period)
- Η μέθοδος της απόδοσης της επένδυσης
- Η μέθοδος της καθαρής παρούσας αξίας (net present value)
- Η μέθοδος του εσωτερικού συντελεστή απόδοσης του κεφαλαίου (internal rate of return)
- Ο δείκτης αποδοτικότητας της επένδυσης

Ωστόσο, δύο από αυτές έχουν καθιερωθεί ως πιο αποδεκτές τόσο από την ακαδημαϊκή όσο και από την επιχειρηματική κοινότητα, η μέθοδος της Καθαρής Παρούσας Αξίας (ΚΠΑ - Net Present Value) και του Εσωτερικού Συντελεστή Απόδοσης (ΕΣΑ - Internal Rate of Return). Η πραγματοποίηση μιας επένδυσης μπορεί να αποβλέπει σε έναν από τους εξής σκοπούς:

α) Επέκταση υφιστάμενης μονάδας (ανέγερση πρόσθετων κτιρίων, αγορά νέου μηχανολογικού εξοπλισμού με σκοπό την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας ή την παραγωγή νέων προϊόντων κλπ.).

β) Εκσυγχρονισμό υφιστάμενης μονάδας (ανανέωση μηχανολογικού εξοπλισμού, βελτίωση υφιστάμενων εγκαταστάσεων κλπ. για τη διατήρηση ή αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της).

γ) Μετεγκατάσταση επιχείρησης από μια περιοχή σε άλλη, η οποία μπορεί να συνδυάζεται και με τους σκοπούς α και β.

δ) Ίδρυση νέας παραγωγικής μονάδας. Έτσι, τα υποβαλλόμενα σχετικά χρηματοδοτικά αιτήματα είναι δυνατό να προέρχονται: - από υφιστάμενες επιχειρήσεις (που έχουν οικονομική δραστηριότητα) - από επιχειρήσεις - εταιρείες νεοσυσταθείσες που δεν έχουν ακόμη οικονομική δραστηριότητα - από επιχειρήσεις - εταιρείες υπό σύσταση. Εκείνο που πρωτίστως ενδιαφέρει κάθε Τράπεζα είναι η ομαλή επιστροφή του ποσού του δανείου ή των δανείων από τη χρηματοδότηση της επένδυσης. Η επιλογή ενός επενδυτικού σχεδίου μεταξύ μιας σειράς εναλλακτικών σχεδίων πρέπει να έχει ως τελικό στόχο τη μεγιστοποίηση της περιουσίας των μετόχων της επιχείρησης. Βέβαια, η διαδικασία της αξιολόγησης δεν είναι μονοδιάστατη και πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλες μεταβλητές πέρα από την καθαρά οικονομική (επίδραση υλοποίησης σχεδίου στους υπαλλήλους της εταιρείας, στην τοπική κοινότητα, στο περιβάλλον, στην οικονομία γενικότερα κ.α.) προκειμένου να γίνει η ορθότερη επιλογή. Η διαδικασία ανάλυσης επενδύσεων (υπό κανονικές συνθήκες) είναι μία αρκετά σύνθετη υπόθεση, δεδομένου ότι κάθε επιχειρηματική κίνηση διέπεται από συνθήκες αβεβαιότητας.

Επίλογος

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η επιλογή τους θα πρέπει να γίνεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της επιχείρησης. Για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος και πριν την λήψη οποιασδήποτε απόφασης χρηματοδότησης και προκειμένου να μη βρεθεί η επιχείρηση προ δυσάρεστων εκπλήξεων θα πρέπει να εξετάζονται αναλυτικά και σε βάθος η αμεσότητα της χρηματοδότησης, το συνολικό κόστος του χρήματος, οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης, οι επιπτώσεις της χρηματοδότησης και διαθεσιμότητα των λύσεων. Η επιλογή του τρόπου χρηματοδότησης, μετά από σχετική μελέτη, θα πρέπει να γίνεται από τους άμεσα ενδιαφερόμενους (τους επιχειρηματίες), με την συνδρομή κάποιου ειδικού αν αυτό απαιτείται, και όχι εξολοκλήρου από εξωτερικούς παράγοντες καθότι αυτοί δεν γνωρίζουν ούτε την επιχείρηση, ούτε το όραμα του επιχειρηματία. Οι βασικότερες ανάγκες χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι συνήθως αυτές για αρχικό κεφάλαιο ή για κεφάλαιο κίνησης. Ανάλογα με την ανάγκη χρηματοδότησης θα πρέπει να γίνεται και η επιλογή του τρόπου χρηματοδότησης και με μεγάλη προσοχή θα πρέπει να εξετάζεται αν το κεφάλαιο το οποίο θα δανειστεί η επιχείρηση θα είναι αρκετό για την κάλυψη της συγκεκριμένης ανάγκης καθώς και ποιο θα είναι το μελλοντικό αποτέλεσμα αυτής δηλαδή τι μελλοντική κερδοφορία θα αποφέρει αυτό.

Βιβλιογραφία

Eurostat, Statistics Explained: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ, κατά κεφαλήν κατανάλωση και δείκτες επιπέδου τιμών (Δεκεμβρίου του 2011)

Μελέτες και Εκδόσεις της Τραπέζης της Ελλάδος

IOBE

Economist

Γιώργος Δερτιλής. «Η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται και δεν διδάσκει: οικονομικές κρίσεις και κράτος στην Ελλάδα». Ετήσια διάλεξη στο Ελληνικό Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), Αθήνα 4 Μαρτίου 2010.

Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία

Θωμαδάκης, Σ. και Ξανθάκης, Μ. (2006). Αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Τραπεζική επιστήμη. Θεωρία και πράξη. Εκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα

Νούλας, Α. (2005). Χρήμα και Τράπεζες. Θεσσαλονίκη

Νούλας, Α. (2006). Αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Θεσσαλονίκη

Ξανθάκης, Ε. (2006). Αγορές χρήματος και αγορές κεφαλαίου. Εκδόσεις Σταμούλη. Αθήνα

Howells, P. et Bain, K. (2009). Χρήμα Πίστη Τράπεζες Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση. Εκδόσεις Κριτική. Αθήνα

Μπαμπαλός, Β. (2014) Εισαγωγή στην δομή του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. ΤΕΙ Πελοποννήσου.

Γρεβενίτου, Μ., και Δημητρίου, Μ. και Σωτηρούδη Β. (2014). Τραπεζικό σύστημα και e-Banking. ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, Σέρρες από <http://apothesis.teicm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/146/grevenitou.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ιωαννίδης, Ι. (2011). Το σύγχρονο ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε συνθήκες ευρύτερης οικονομικής ύφεσης στο «εξωτερικό περιβάλλον». Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη από <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14659/3/IoannidisIoannisGMsc2011.pdf>

Κιάκου, Γ. (2013). Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε περιόδους οικονομικής κρίσης και τα προσφερόμενα προϊόντα του στην κοινωνία. ΤΕΙ Ιονίων νήσων, Λευκάδα από <http://io.teiion.gr/bitstream/handle/123456789/1473/1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Κουρμούλης, Ν. (2013). Ηλεκτρονική Τραπεζική. ΤΕΙ Κρήτης, Ηράκλειο από <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/log/2013/KourmoulisNektarios/attached-document-1375340044-73751-30184/KourmoulisNektarios2013.pdf>

European Commission, Economic Forecast – spring 2009

«Ζούμε με δανεικά» (στα Greek). 2007-10-16.

Charter, David. Storm over bailout of Greece, EU's most ailing economy. Time Online: Brussels, 2010

'Greece's economic crisis could signal trouble for its neighbors' Posted by Parmy Olson (2008-05-21).

«The World's Hardest-Working Countries». Forbes

«v4.ethnos.gr - Οι αργίες των Ελλήνων - ειδήσεις, κοινωνία, ειδικές δημοσιεύσεις». Ethnos.gr.

(French) see M. Nicolas Firzli, 'Bank Regulation and Financial Orthodoxy: the Lessons from the Glass-Steagall Act'

M. Nicolas Firzli, 'Greece and the EU Debt Crisis'

Πάνος Καζάκος, Ανάμεσα σε κράτος και αγορά Οικονομία και οικονομική πολιτική στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1944-2000

«Country Fact Sheets - Greece». Human Development Report 2009. Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

«The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index (2005) » (PDF). The Economist (www.economist.com).

Ιστοσελίδες

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CF%83%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1

E-go.gr, Pegasus Interactive

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-640_el.doc

«GDP per inhabitant in purchasing power standards». Eurostat.

Riots in Greece: Anarchy in Athens | the Economist

<http://www.heritage.org/index/ranking> Country rankings for trade, business, fiscal, monetary, financial, labor and investment freedoms

<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>